

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
ELHÚNYT TAGJAI FÖLÖTT TARTOTT
EMLÉKBESZÉDEK

SZERKESZTI A FŐTITKÁR

XXIV. KÖTET — 8. SZÁM

Dr. HORVÁTH GÉZA

T. TAG EMLÉKEZETE

(1847—1937).

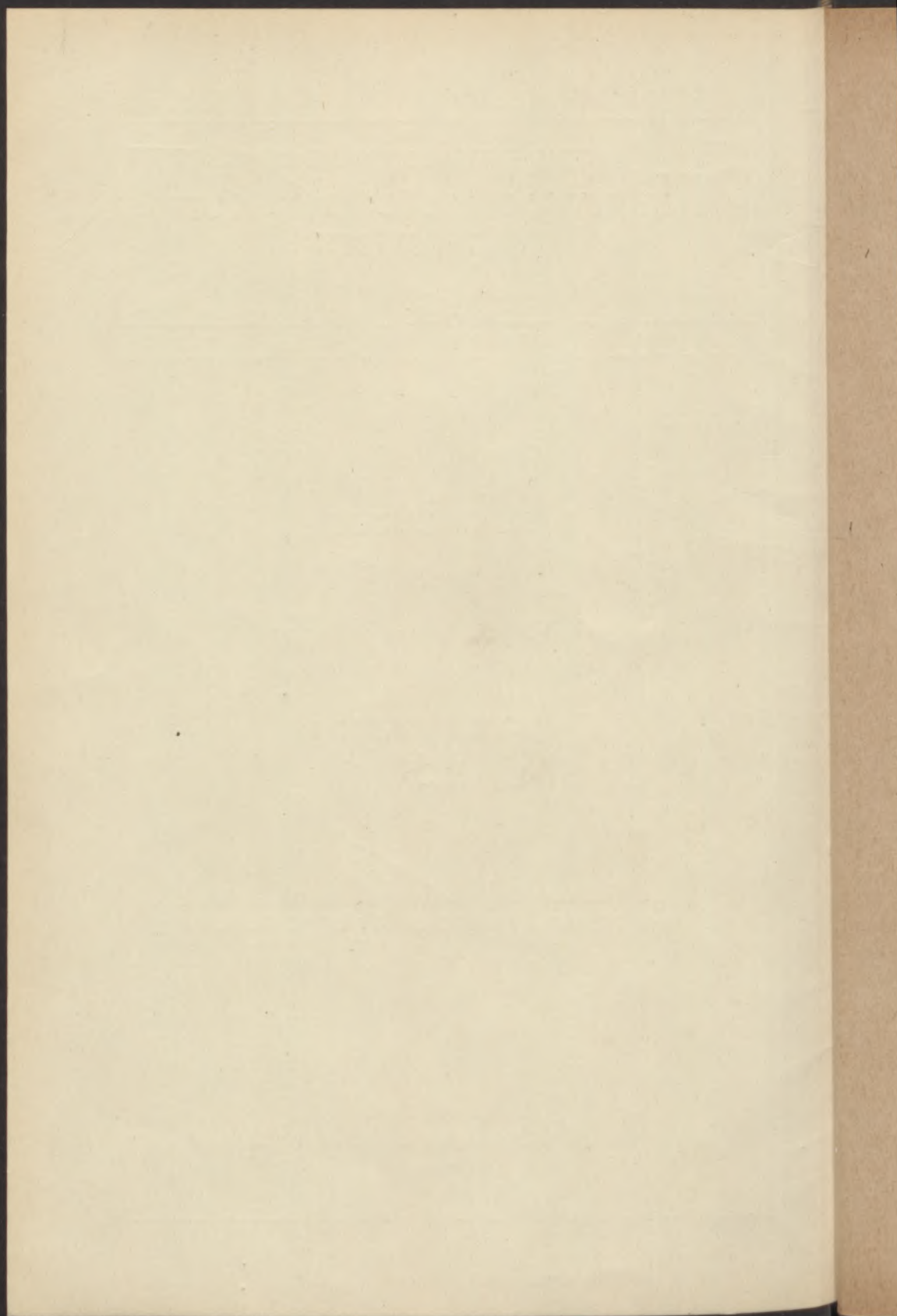
ÍRTA

CSIKI ERNŐ

L. TAG

FELOLVASTA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
1944. ÉVI JANUÁR 31-ÉN TARTOTT ÖSSZES ÜLÉSÉN

BUDAPEST
A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KIADÁSA
1944

Dr. HORVÁTH GÉZA

T. TAG EMLÉKEZETE

(1847—1937).

ÍRTA

CSIKI ERNŐ

L. TAG

FELOLVASTA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
1944. ÉVI JANUÁR 31-ÉN TARTOTT ÖSSZES ÜLÉSÉN

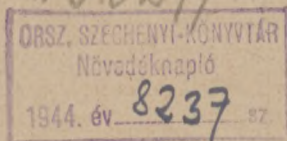
BUDAPEST

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA KIADÁSA

1944

(R
2)

13.627/24.8

Kiadásért felel: Voinovich Géza.

Sárkány-nyomda r.-t. Budapest, VI., Hern Ede-u. 9. Tel.: 122-190, 326-066.
Igazgatók: Wessely Antal és Wessely József.

Mindennek egyszer vége szokott lenni, így annak a bámulatra méltó munkabírással és tevékenységgel megáldott hosszú életnek is vége szakadt 1937. évi szeptember hó 8. napján, amikor életének 90. évében dr. Horváth Géza, Akadémiánk tiszteleti tagja és III. osztályának hosszú éveken át volt elnöke, a magyar zoológusok nésztorá, lelkét visszaadta az Úrnak.

Dr. Horváth Géza az Abauj-Torna vármegyei Csécs községben született 1847. november 23-án, mint Brezovikai Horváth Miklós földbirtokos és szolgabíró és neje Szentléleki Mészáros Izabella első gyermeke. Gyermekezeit a szülőházban töltötte, ahol a szabadságharc leverése utáni elnyomatás alatt jó és izzó magyar nevelésben részesült, mely azután egész életén át kísérte. Ugyancsak Csécsen végezte az elemi iskola éveit az ottani református iskolában, amelynek tannyelve ezen a vidéken és abban az időben egyedül maradt meg magyarnak.

Az elemi iskola elvégzése után Kassára került a premonstreiek gimnáziumába. Itt a tanítás nyelve már német volt, ami ugyan nem volt inyére, de azért mindig, meglett férfikorában is elismerte a tanítás és tanárai kiválóságát. Tanárai közül különösen Jeitteles Lajos Henrik, a természetrajz tanára volt nagy hatással reá. Jeitteles nemcsak jó előadó volt, hanem mint a természet kiváló ismerője és bűvára, tanítványait a szabadba vezetett kirándulások alkalmával helyes szemléletre, megfigyelésre és kutatásra is oktatta. Ilyen kiváló vezetés mellett a kis Horváth Géza már 13 éves korában naplót kezdett írni, amelyben természetrajzi megfigyeléseit örököltette meg. Jeitteles első-sorban a gerinces állatok megfigyelésére serkentette tanítványait és így nem csodálható, ha Horváth Gézát eleinte leginkább a madarak érdekelték. Hogy ez az érdeklődés

azután mennyire alapos volt, azt már az a tény is mutatja, hogy ugyancsak 13 éves korában ő állapította meg első ízben a kis vércse (*Falco cenchris* Naum., vagy amint mostanában nevezik *Falco Naumanni* Fleisch.) előfordulását Magyarországon. Tanára már ekkor megjósolta a kis fiúról, hogy belőle még kiváló természetbúvár lesz, 1860 karácsonya alkalmával pedig egy, a természetet ismertető könyvvel ajándékozta meg, amelybe a következő sokat mondó ajánlást írta be:

„Meinem liebe Géza, dem eifrigen Mineraliensammler, dem unermüdlichen Schmetterlings- und Käfer-Jäger, dem hoffnungsvollen Lehrling naturwissenschaftlicher Studien überhaupt, dem treuen Begleiter auf so vielen meiner Excursionen, meinem theuern Schüler

als Weihnachtsgabe 1860 von

Ludwig Heinrich Jeitteles
Kaschau im Dezember des Jahres 1860
nach Christi Geburt.“

A jó tanár nevelő hatását láthatjuk abban, hogy Horváth Gézával nemcsak megszerettette a természet-tudományokat, hanem egész életére az állatvilág lelkes búvárává avatta.

Horváth Géza kassai gimnáziumi évei folyamán a németen kívül teljesen elsajátította még a francia és a tót nyelvet, mint kitűnő tanuló pedig jól megtanulta a latin és görög nyelvet, úgyhogy már akkoriban öt nyelven beszélt kifogástalanul. Később még hat nyelvet sajátított el, úgyhogy végül 11 nyelven beszélt. Mind tanulmányai alatt, mind a szünidőben folytatta természetrajzi kirándulásait, amelyek sokszor távolabbra is elvitték, pl. a Magas-Tátrába. Kirándulásain utitársa többnyire barátja Gerster Árpád volt, aki különben nem az állatvilág, hanem a „scientia amabilis” híve volt.

1866-ban gimnáziumi tanulmányai befejeztével Gerster Árpád barátjával együtt Bécsbe került, hogy mint naplójában megrögzítette, „Aesculap tanítványainak számát szá-

porítsák". Horváth természettudományi kutatásaihoz az orvosi tudományt tartotta a legjobb és legmegfelelőbb előkészületnek és a bécsi egyetem orvosi fakultását is azért választotta, mert akkoriban a világ leghíresebb orvostanárjai, mint Billroth, Opolzer, Arlt, Rokitanszky stb. működtek ott. Bécsi egyetemi évei alatt Gerster barátjával többször meglátogatta Kassáról visszakerült volt tanárát Jeittelest is St.-Pöltenben, folytatta állattani kutatásait Bécs környékén, amennyire kevés ideje megengedte, szerepet játszott a magyar egyetemi hallgatók társaskörében, amelynek egy ideig elnöke is volt és dolgozott az udvari múzeumban is. Katonai önkéntesi szolgálatát szintén Bécsben kezdte meg 1872-ben, de azután Pestre kérvén áthelyezését, itt fejezte be tartalékos főorvossá történt kinevezésével. Ekkor merült fel elhelyezkedésének kérdése, amelyet kedvenc foglalkozásának megfelelően úgy oldott meg, hogy Frivaldszky János óhajlásának eleget téve, a Magyar Nemzeti Múzeum kötelékébe lépett, ahová 1873. május 17-én állattári örsegeddé nevezték ki. Örömmel foglalta el hivatalát és nagy munkakedvvel kezdte meg működését, amely azonban nem tarthatott sokáig. Akkoriban ugyanis a múzeumi tisztviselőseget amolyan nobile officiumnak tartották, amelyből nem megélni, de még tengődni sem lehetett és így azzal a tervvel foglalkozott, hogy eleget tesz idegen meghívásnak és külföldre távozik. Hogy ezt az elhatározását megghiúsítsák, özvegy édesanyja és rokonsága kieszközölte, hogy szülő vármegyéje járási orvosnak választotta meg. Ezért 1874. évi december 28-án lemondott múzeumi állásáról, melyben azután régi barátja Herman Ottó követte és 1875. január 1-én megkezdte járásorvosi működését Forró községben. Orvosi teendői mellett bőven jutott idő állattani kutatásainak folytatására és anyagi gondok sem terhelték, mert a „Tiszavidéki Vaspályatársaság” is kinevezte pályatorvosává, ami nyugodt megélhetését biztosította. Forrói tartózkodása alatt írta meg a Természettudományi Társulat megbízásából első nagyobb munkáját „Magyarország bodobácsféléinek magánrajzát”. Ugyanakkor kezdte érezni

a családi kör hiányát, amely nyugodt életet biztosíthatott volna neki, azért 1876-ban megnősült, feleségül vette Lipovniczky Klementinát. Ebből a házasságból három gyermeke született, egy fiú és két leány; egyetlen fiát azonban nagy bánatára korán vesztette el. 1910-ben meghalt felesége és így reá hárult időközben felserdült leányai kiházásításának gondja. 1912-ben újra megnősült, elvette egyik nőrokonát, Muraközi Izabellát, akivel 25 évig élt boldog házasságban. 1936-ban őt is elvesztette, éppen akkor, amikor már törődöttségében leginkább rászorult volna a gondos hitves támogatására. Haldokló felesége kívánságának tett eleget azzal, hogy magas kora ellenére hamarosan újból megnősült, feleségül vette sógornőjét Muraközi Ilonát, aki gondosságával megaranyozta élete utolsó évét.

1878-ban Forráról átkerült a szomszédos Zemplén vármegyébe járásorvosnak, Varannóra, ahol azonban csak 1880-ig működhetett, amikor fodulat állott be életében.

A múlt évszázad 60-as éveiben ugyanis behurcolták Észak-Amerikából Európába a szőlőtetüt (*Phylloxera vastatrix*), mely elsősorban Franciaország szőlőültetvényeit pusztította el, de lassan tovább terjedt kelet felé. Magyarországot 1875-ben érte el, legalább akkor állapították meg első ízben jelenlétét a pancsovai szőlőkben, de rohamosan foglalt teret az ország többi szőlővidékén és irgalmatlanul pusztított mindenfelé. A megalakított filokszéra-bizottság működése meddő maradt, ezért a földművelésügyi miniszter nem tehetett egyebet, mint kiemelni hazánk akkoriban egyetlen és külföldön is jó hírnévnek örvendő szakemberét dr. Horváth Gézát, járásorvosi szolgálatából és őt megbízni a veszély elhárítására szolgáló teendők elvégzésére. Ezért elsősorban megbízta a legjobban sújtott vidékek sürgős megvizsgálásával, majd kiküldte Olaszországba, Franciaországba, Svájcba és Németországba az ott már folyamatban levő védekezési módok tanulmányozására. Ezek megtörténte után Horváth javaslatára felállította az „Országos Phylloxera-kísérleti Állomást”, amelynek igazgatásával is megbízta. Külföldi tanulmányútja alkalmával

mindenütt felkereste a legjobban sújtott szőlővidékeket, a leghosszabb időt azonban Montpellierben töltötte, ahol a legnagyobb szabású védekezési és elhárítási kísérletek folytak. Visszatérte után azonnal hozzáfogott ahhoz a nehéz munkához, amelynek célja a hazai filokszéra-veszedelem leküzdése volt. A külföldi tanulságok alapján egyrészt ki kellett próbálni a különféle szereket és módszereket, másrészt kísérleteket kellett végeznie a különféle amerikai szőlőfajtákkal, megállapítani, hogy melyik vidékre melyek valók és milyen talajban tenyésznek legjobban, továbbá, hogy mely magyar fajták olthatók sikerrel az amerikai alanyokba. Ebből a célból már 1881-ben számos kísérleti telepet létesít; egymásután indulnak meg a kísérletek Farkasd, Szent-Endre, Leányfalu, Monor, Istvántelek és Szendrő, majd Arad, Versec, Fehértemplom körül és sok más helyen. A kísérletezés mellett a szükséges személyzet kioktatása, kiképzése is öreá hárul, hiszen az egész Országos Phylloxera-kísérleti Állomás személyzete legtöbbször csak öbelőle áll, a többi alkalmazott csak ideiglenes, mert csak bizonyos munka elvégzésére szól. Pedig a munka óriási, mindenki ajánlja legbiztosabb és egyedül célra vezető szerét, és hogy ez mit jelentett, azt később, amikor egy alkalommal visszatekintett ezekre az elmúlt időkre, csipkedő humorral méltán és jogosan így jellemezhetette: „előfordult ezek között a szerekek között a legerősebb méregtől a szentelt vízig, az elektromosságtól a piros kukoricáig, a dinamittól a huszársírig minden képzelhető és képzelhetetlen dolog. De mind hiába: még mindig lehet pályázni.” Itt arra célzott, hogy a francia kormány 20.000, majd a francia nemzetgyűlés 300.000 arany frank jutalmat tűzött ki annak jutalmazására, aki az általános érvényességű filokszéraitört szert fel- vagy megtalálja. Volt is több mint 5000 pályázó, de egynek a szere sem bizonyult megfelelőnek. Horváth kitartással folytatta a kísérleteket, míg végre 1887-ben végérvényesen megállapítja, hogy a különféle védőszerekkel való kísérletezés semmi eredménnyel nem járt, a fekete vagy agyagos földbe ültetett európai szőlőt megvédeni nem lehet, ellenben megfelelő homokos ta-

lajban a filokszéra nem él meg, itt tehát védekezni nem kell, az amerikai szőlővel való beültetés és azok zöld oltása mindenütt jól sikerült. Ugyancsak a kísérleti állomás kísérletei bebizonyították azt is, hogy legcélravezetőbb a pusztuló szőlők teljes kiirtása és amerikai szőlővel való pótlása, úgy ahogyan azt a svájciak Genfben már 1880-ban javasolták, de meghallgatásra nem találtak. Ezeknek a megállapításoknak folyományaként azután végre sikerült elérni, hogy elrendelték az egész országban a filokszérás szőlők teljes kiirtását, aminek végrehajtása azonban sok ellenállással találkozott és sok helyen csak katonai karhatalom igénybevételével volt keresztülvihető, de azzal az eredménnyel járt, hogy az ország nemcsak ma, hanem már jó ideje megszabadult a vésztől.

Időközben a filokszéra mellett az okszerű gazdálkodás kiterjedésével még számos újabb és újabb kártevő lépett fel és pedig mind a szőlő-, mind a mező-, kert- és erdőgazdaság terén, amelynek leküzdését szintén Horváth Gézától várták. Miután a filokszéra-kérdés nagyjában meg volt oldva, javaslatára az Országos Phylloxera-kísérleti Állomást 1890-ben megszüntették, illetőleg M. Kir. Rovartani Állomás-sá alakították át, amelynek munkakörét az összes kártevőkre kiterjesztették. Ezzel megalapította az első, a gyakorlati rovarant és növényvédelmet szolgáló intézetet Európában, amely még később is a nagy kultúrájú nyugati államoknak is mintául szolgált hasonló intézetek létesítésénél.

Horváth Géza lankadatlan szorgalommal és kitartással végzett kísérletei, az elért eredmények és sikerek fokozatosan öregbítik hírnevét a külső államokban. Horvátország, Szerbia, Oláhország, majd Oroszország, sőt még Franciaország is, ahol a filokszéra-vész elleni kísérletezés és küzdelem meddő maradt, meghívják vezető állásba, a melyet azonban nem fogad el, azért őhöz fordulnak tanácsért, vagy meghívják szemlélés- és tanácsadásra; nagyobb utat tesz Franciaország különböző szőlőtermő vidékeire, majd Dél-Oroszországba és a Kaukázusba, ahol mindenütt szívesen fogadják, meghallgatják véleményét és követik taná-

csait. Itthon újabb és újabb kártevők fellépése szaporítja munkáját, így, hogy csak a legnagyobb csapásokat okozókat említsem, a marokkói sáska, a tölgy gyökérfilokszérája, a cserebogár és pajorjai, az apácapille, a honvédbogár, a répabarkók stb. elleni védekezés és ezek leküzdése vet fel állandóan újabb feladatokat, amelyeket gyorsan megold.

A gyakorlati rovartan szolgálatában eltöltött 15 év után, mely csak állandóan mozgalmas életet, állandó kiszállásokat és utazásokat, megfigyelést és kísérletezést jelentett, érte a Magyar Nemzeti Múzeum részéről az a megtisztelő megkeresés, nem-e vállalná el a Frivaldszky János elhalálozásával megüresedett állattári igazgatói állást. Miután hozzájárulást nyert az ajánlatba hozott reformok keresztülvitelére és ígéretet a megfelelő anyagi eszközök fokozatos rendelkezésre bocsátására, eleget tett a meghívásnak, elfogadta a felajánlott állást és azt 1895. évi december 28-án elfoglalta. Ezzel végre olyan álláshoz jutott, amelyben minden idejét tisztán tudományos búvárkodásnak szentelhette, és megvalósíthatónak gondolta mindazt, amire régóta vágyott, pedig e mellett újból óriási feladat várt rá. Szűk helyen összezsúfolt állatraktár, szegényes fölszerelés, hiányos kis könyvtár és az ósdi ügyvezetési munkától teljesen lefoglalt négy szaktisztviselő várta. Ezen változtatni kellett, hogy a múzeum tudományos és ismeretterjesztő céljának megfelelhessen. Azért azonnal megszüntette az összes gerinctelen állatok egyedenként való leltározását, ami a tisztviselők minden idejét igénybe vette, elrendelte a régi rosszul kitömött, vagy hibás preparátumok, a sok torzszülött házi állat és a múzeumnak ajándékozott vagy hagyományozott sok kitömött kedvenc házikutya vagy macska példányainak kiselejtezését, miáltal sok hely szabadult fel a többi gyűjteménytárgy szemléltetőbb kiállítására. A madárgyűjteményben a felesleges számban kiállított példányokat kiválasztatta és ha róluk megvoltak a szükséges feljegyzések, elrendelte azok áttömését és az újonnan létesített és csak tudományos célt szolgáló madárbörgyűjteménybe helyezését. A mellett arra is törekedett, hogy hiányzó állattípusok beszerzésével az állatrendszer-

tani gyűjteményt áttekinthetőbbé tegye. Gondoskodott a kiállításra nem kerülő, de tudományos vizsgálatokhoz feltétlenül szükséges tudományos gyűjtemények megteremtéséről, fokozatosan felszerelte az intézetet a szükséges műszerekkel, gondoskodott célszerű butorzat beszerzéséről, a könyvtár és folyóiratcsere kiegészítéséről, de nem feledkezett meg a gyűjtemények gyarapításáról sem. Hogy mindezzel a sok munkával megbirkózhassék, gondoskodnia kellett mind a tudományos tisztviselők, mind a segédszemélyzet gyarapításáról, ami néhány év alatt annyira sikerült, hogy a személyzet létszáma a kétszeresére emelkedett. Idővel a mindinkább érezhetővé váló helyszűkén is segíteni kellett, amit, miután az építendő új természettudományi múzeum kérdése lassan tengeri kígyóvá kezdett nőni, úgy vélt legjobban megoldani, ha az új Szépművészeti Múzeumba átköltöztetett múzeumi képtár helyiségeit biztosítja osztálya részére. Ez sikerült is neki; a szakgyűjtemények elhelyezésére és a tisztviselők részére jó dolgozó helyiségek mellett új kiállítási helyiségeket a szakgyűjtemények elhelyezésére és a tisztviselők részére azonkívül felszabadult több terem a régi gyűjtemények termek közül, ami megint a többi kiállított gyűjtemény célszerűbb és kiterjesztett felállítását tette lehetővé. Ezek a munkálatok egyúttal mindig súlyos anyagi kérdést is jelentettek, a szükséges pénzösszegek előteremtése pedig az előlegezett ígéretek dacára, mindig sok utánjárást igényelt. Tisztviselő társait — így mondom, mert tudományos tisztviselőit magával egyenrangúnak tartotta, ő csak a „primus inter pares” volt — évenként kiküldötte külföldi tanulmányútra, hogy a nagy világmúzeumokat, vagy kisebb, de minta-múzeumokat és azok gyűjteményeit megismerjék, vagy kiküldötte őket az ország valamelyik részébe állattani kutatások és gyűjtések elvégzésére. A gyűjtőutak nemcsak az állatvilág kutatását és megismerését szolgálták, hanem azt a célt is, hogy a múzeum az ország minden részéből származott összehasonlító anyaghoz jusson és hogy ezzel az eddig ősdi elvek szerint összeállított szegényes gyűjtemények tudományos értékekké váljanak.

Horváth Géza kitűzött célját mintegy másfél évtized alatt keresztülvitte, az összes gyűjtemények óriásira megnövekedtek, egyes részeikben 10-szeres, másokban 20- vagy 30-szoros volt növekedésük. Így, hogy csak egy példát említsek, a Hemiptera-gyűjtemény néhány fiókból állott, úgy ahogy azt Horváth első múzeumi alkalmaztatása alkalmával felállította, az ezutáni években alig gyarapodott. Igazgatóvá történt kineveztetésekor saját, ekkor már tekintélyes gyűjteményét a múzeumnak ajándékozta és ezzel megalapította azt az óriási anyagot felölelő Hemiptera-gyűjteményt, amilyenek párját seholsem találhatjuk, amely a legnagyobb az egész világon. Ez a gyűjtemény most már egy nagy termet foglal el. De azután jött az első világháború, az összeomlás és Trianon és ezekkel a teljes megállás. Horváth Gézának sem maradhatott más feladat, mint a csendes tudományos búvárkodás. Közben öregedni is kezdett, jóval túlhaladta már a korhatárt, de visszatarították a szolgálatban, csak 1922-ben állítottak melléje ügyvezető helyettest, hogy legalább részben megkíméljék a mind nehezebbé és kellemetlenebbé váló adminisztrációs munkától. Ő csak az osztály tudományos vezetését tartotta meg, de már azt sem sokáig; a következő év végén nyugdíjazását kérte. Nyugdíjaztatása életében semmi változást nem jelentett, azután is rendesen bejárt hivatalába és mindaddig, amíg testi ereje és egészsége megengedte, tehát majdnem élete végéig, folytatta tudományos munkáját. Nyugdíjazását a legjobbkor kérte; a viszonyok akkoriban már annyira megromlottak, hogy nemcsak az intézet vezetése okozott volna neki sok gondot és nehézséget, hanem látnia kellett volna azt is, hogy több mint negyedszázévi építő munkájának eredménye hogyan sorvad el, a világhírűvé vált intézet hogyan süllyed vissza provinciális kicsiségbe. Betemetkezett munkájába, művelte szaktudományát, nem akart semmit sem észrevenni abból, ami körülötte folyik, de ha mégis észrevett valamit, amit nem lehetett a körülményeknek tulajdonítani, hanem csak helytelen intézkedéseknek, mindenkivel szemben hangot adott igazságérzetéből fakadó súlyos kritikájának. A teljesség ked-

véért meg kell említenem még azt is, hogy a gyászos emlékü szocialista-kommunista kormányok tudatlanságukban még őt is, a derék magyart, a nagy tudóst, akinek hazája oly sokat köszönhetett, elcsapták mind állattári igazgatói, mind a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségénél betöltött felügyelői állásából. Szerencsére ez nem tartott sokáig, azok eltakarodása után újból elfoglalhatta helyét.

Mint ember, Horváth Géza egyszerűségében szerény és jószívű volt, a komoly, törekvő és lelkiismeretes munkást mindig pártfogásába vette, és akit megszeretett, azt tőle telhetőleg mindenben támogatta. Jószívűsége és jóhiszeműsége, sajnos, sokszor hozták kellemetlen helyzetbe, mert mindig akadtak környezetében olyanok, akik jóságával visszaéltek, sőt egyenesen ellene törtek. Egész életében fáradhatatlan munkaerővel dolgozott, és ezt a munkát a legkomolyabban végezte, ezért sokan a vele való első találkozás után mogorva tudósnek vélték, de jobban megismerve, benne a társadalmi érintkezésben kedves, vidám, sőt jókedvű emberre találtak, akinek kedves elbeszéléseit, tréfáit, anekdotáit szívesen hallgatták.

Amikor Horváth Géza kutatásait az elmúlt évszáz közepe táján megkezdte, hazánk állatvilága úgyszólván teljesen ismeretlen volt, és ami addig ismeretessé is vált, azt többnyire a titok homálya fedte. A gyűjtők legnagyobb része üzleti érdekből titokként őrizte az egyes, különösen a ritkább fajok termőhelyét, előfordulási viszonyait. Ez is lehetett az oka, hogy az állatvilágnak egy olyan csoportja felé fordult, amellyel nemcsak nálunk, hanem külföldön is alig foglalkoztak, és amelynél ennél fogva ilyen szempontok nem is kerülhettek figyelembe. Ha szemügyre vesszük első hemipterológiai közleményeit, azonnal feltűnik az a körülmény, hogy mindaz, amiről írt, majdnem kivétel nélkül saját, vagy általa felkért és kioktatott gyűjtők anyagáról szól. Ezek a gyűjtések eleinte kisebb, körülhatárolt vidékekre, leginkább lakóhelyének környékére szorítkoztak, és csak később, amikor az Országos Phylloxera-kísérleti, majd a Rovartani Állomás igazgatója lett, terjedtek ki az egész országra, nemzeti múzeumi igazgatósága alatt pedig

olyan helyekre, ahová előbb nem juthatott, vagy amelyeket csak fogytékosan ismerhetett meg. Ahol csak megfordult, minden szabad percét gyűjtésre, kutatásra használta fel, a gyűjtött ritkább állatokat magával hozta, az általánosan elterjedt közönséges fajok nevét pedig ott a helyszínen feljegyezte. Így olyan hatalmas adathalmazhoz jutott, amelynek alapján azután úgyszólván teljes képet tudott adni Magyarország Hemiptera-faunájáról és az egyes fajok elterjedéséről. Tervbe vett nagy munkája, a magyar Hemiptera-fauna megírására azonban, sajnos, hosszú élete dacára sem kerülhetett sor. Ennek oka elsősorban mindig hivatalos elfoglaltsága volt, amelyet mindig a legnagyobb lelkiismeretességgel végzett, úgyhogy nem maradhatott ideje egy ilyen nagy munka megírására. Most azonban rendelkezésre áll a szükséges, nagy szorgalommal összehordott anyag, és így remélhető, hogy előbb-utóbb akad fiatal követője a szakmájában, aki már az anyag összehordásának nehézségei nélkül megírhatja a nagy művet.

Munkálkodása közben mindinkább megérlelődött benne az a tudat, hogy kellő anyag nélkül megfelelő és hamarosan el nem avuló művet egyetlen állatcsoportról sem lehet írni, vagy a fajok elterjedéséről és változatosságáról helyes képet adni. Ez a gondolat, a faunakutatás szükségessége, az ismeretlen, vagy kevésbé ismert területek kikutatása, vezette később, múzeumi szolgálata idejében is, amikor gyűjtőkirándulásait tervezte, vagy tisztviselőtársait kiküldötte, vagy amikor a magyar fauna keletkezéséről írott közleményében annak programját adta.

Másrészt szükségesnek tartotta, hogy mindaz, amit az állattani kutatás Magyarországon eddig eredményezett, összegyűjtve kiadásra kerüljön, mert csak így lehet majd szó az egyes állatcsoportok ismertetéséről. Ezért indítványozta a Természettudományi Társulat állattani szakosztályának 1893. március 9-én tartott ülésében, hogy a szakosztály, illetőleg a társulat, Magyarország ezeréves fennállása ünneplése alkalmából írassa meg és adja ki a magyar állatvilág jegyzékét. Indítványát elfogadták, szakembereink

megkapták a megbízatást, és a munka, ha nem is 1896-ra, de néhány évvel későbbén teljessé vált. Így neki köszönhetjük, hogy egy olyan alapvető munkával rendelkezünk, amelynek alapján tovább építhetünk, és amelynek párját hiába keressük az egész földkerekségen.

Ha Horváth Géza tervezett nagy művét már nem is írhatta meg, irodalmi működésével nemcsak hazai, hanem nemzetközi viszonylatban is, mind az általános állattani, mind pedig a hemipterológiai irodalomban örökös nyomot hagyott, nevét elévülhetetlenné tette. Irodalmi működéséről hű képet ad az összeállított jegyzék, amelyből kitűnik, hogy alig van olyan állatcsoport, amelyről ne írt volna és annak ismeretét ne gyarapította volna.

Első közleménye 20 éves korában jelent meg nyomtatásban a bécsi állattani- és növénytani társaság közleményeiben. Ennek a közleménynek megírására, amelyben Felső-Magyarország gerinces állataira vonatkozó adatait és megfigyeléseit foglalta össze, volt tanára, Jeitteles serkentette, és ő is terjesztette azt elő a társaság egyik ülésén, az ifjú kutató dicsérő és elismerő méltatása mellett. Megjegyzendő, hogy Horváth Gézának, mint jó magyarnak, még később is csak az fájt, hogy első közleménye idegen nyelven és külföldön jelent meg. Ennek oka pedig az volt, hogy előbb megírt magyar cikkei elhevertek Pesten, mert technikai okokból az akkor megindított „Természet” első füzeté csak a következő évben, 1868-ban, került ki a sajtó alól. Ennek a folyóiratnak azután megszüntéig oktató és ismeretterjesztő cikkeivel éveken át munkatársa maradt. Faunisztikai cikkeit az Orvosok és Természetvizsgálók Vándorgyűléseinek Munkálataiban és az Akadémia Matematikai és Természettudományi Közleményeiben helyezi el. Ismeretterjesztő cikkeit Bécsből való hazatérése után a Természettudományi Közlöny is állandóan hozta, amelynek mindvégig hű munkatársa maradt. Közben megkezdí hemipterológiai közleményeinek megírását és közlését, de hogy a külföld részére is hozzáférhetőkké váljanak, idegen nyelven és külföldi folyóiratokban, mert itthon akkoriban ilyen folyóiratunk nem volt. Végre 1877-ben, amikor Her-

man Ottó megindítja a Magyar Nemzeti Múzeum nemzetközinek szánt folyóiratát, a Természettudományi Füzeteket, gondolhat ezeknek itthoni közlésére is. Közleményeinek száma azonban annyira növekszik, hogy továbbra is igénybe kellett vennie a külföldi folyóiratokat, amelyeknek száma szintén állandóan növekszik, mert kéri közleményeit és megtisztelésnek veszik, ha azokat közölhetik. Eltekinve a hazaiaktól, nem kevesebb mint 41, a világ minden tájában megjelenő folyóiratot olvashatunk össze, amelyek Horváth közleményeit hozták, de nem kicsi azoknak a közleményeknek száma sem, amelyek kisebb-nagyobb kutató utazások vagy expedíciók eredményeit ismertető munkákban láttak napvilágot.

Amint már említettem, 1875-ben jelent meg első nagyobb leíró munkája, „Magyarország Bodobácsféléinek magánrajza“, amely munka oly sikert ért el, hogy nagyon rövid idő alatt minden példány elkelt, legtöbb példánya külföldre került, ahol latin diagnózisai használhatóvá tették.

Ezt a munkát az évek folyamán számos közlemény követi, amelyekben a poloskafélék egyik-másik nemének, nemzetségének, alcsaládjának vagy családjának magánrajzszerű feldolgozását nyújtja. Így elsősorban mesterien ismerteti a magyarországi Eremocorisokat, Psyllidákat, a paréj-, szúnyog-, kéreg-, rabló- és vízenjáró poloskákat, vagy mintegy 40 tanulmányban nagyobb földrajzi egységek (Európa, Palearktikus táj, más világrészek) poloskaneméit vagy családjait. Ezek a munkák kivétel nélkül a legnagyobb gondossággal készültek és a felölelt fajokról olyan hű ismertetést nyújtanak, hogy ezekkel nemcsak a hemipterológiának tesz nagy szolgálatot, hanem velük sok szakember neveléséhez járul hozzá, akik később mind alkalmat keresnek, hogy tanítómesterüket személyesen megismerhessék, vagy hogy mellette rövidebb-hosszabb időt töltsenek, mellette dolgozhassanak és útbaigazításai mellett további kiképzésükben előbbre jussanak. Így hetekig és hónapokig dolgozik mellette a svéd Lundblad, a lengyel

Jaczewsky, az egyesült államokbeli Hungerford és évekig a japán Matzumura és Esaki.

Nevelt nemcsak a tudomány részére szakembereket, de nevelnie kellett itthon munkatársait is, nemcsak tisztviselőket, hanem a külső gyakorlati szolgálatot ellátó segédszemélyzetet is, hiszen régen nem volt intézményünk, amely a gyakorlati rovartanai szolgálatra személyzetet nevelhetett vagy kiképezhetett volna. Ugyanez a cél vezette, amikor 1884-ben megindította a „Rovartani Lapok”-at, amelyekkel nemcsak a tudományos, hanem a gyakorlati rovartanai ismereteket akarta szélesebb körben terjeszteni és a gazdasági rovarkártudósítókat mindenről gyorsan tájékoztatni. Ezt a folyóiratot a legnagyobb gonddal szerkesztette és kötetei olyan mintaszerűek, hogy most 60 év múltán is mintául szolgálhatnak. Sajnálatos csak az volt, hogy csak két kötetet adhatott ki, a filokszérás idők leg-súlyosabb évei annyira igénybe vették minden idejét, hogy a folyóirat szerkesztését és kiadását másokra kellett bízni, úgyhogy az azután rövidesen meg is szűnt.

1903-ban megváltoztatta a „Természetráji Füzetek” külföldön nehezen idézhető nevét és megindítja annak új sorozatát „Annales historico-naturales Musei Nationalis Hungarici” cím alatt, amelyből 23 vaskos kötet dícséri kiváló szerkesztői működését.

A szorosán vett tudományos közleményei mellett szívesen látott és olvasott cikkei az ismeretterjesztést szolgálták, vagy fontos problémákat vetettek fel. Itt elsősorban a filokszérával kapcsolatos, vagy más gazdasági kártevőkről szóló cikkeire utalok, amelyek a közönség szélesebb rétegeivel ismertették a kártevőket és az ellenük való védekezés módjait. Kedvesen megírt oktató cikk is akadt szép számmal, mint a rovarok dimorphismusáról, a mézharmatról, a gubacsképző levelészekről, az aranytermő szőlőről, a magyar fauna keletkezéséről, a tévesztő színek szerepéről az állatvilágban, a házi poloska származásáról, a bence-poloskáról, a magyar orvosok szerepéről a magyar állatvilág kutatásában, vagy a millennium évében „A honfoglaló magyarok természetrajzi ismeretei” és „A magyar

állat- és növénynevek bizonyító ereje" cím alatt megjelent és általános érdeklődésre szert tett cikkei.

Örök kár, hogy elbeszélő, útleíró vagy anekdotázó készségét semmi írása nem örököltette meg, erre ideje sohasem maradt, pedig előadásaiban, vagy baráti körben elmondott elbeszéléseiben arra való tehetségét is gyakran megismerhettük. Stål Károlyról, Frivaldszky Jánosról, Pável Jánosról, Duka Tivadarról vagy id. Entz Gézáról írt megemlékezései egy-egy munkás élet hű leírását tárják eléink. Egyáltalában minden írásműve, ha annak megírására vállalkozott, magán hordozza a lelkiismeretes megoldás bélyegét.

Ismerőseinek köre óriási volt, nem volt a világ egyetlen zugában sem olyan szaktársa, akivel összeköttetésben ne lett volna, hiszen őhöz fordultak mindenünnen tanácsért, felvilágosításért és készségéért mindenhol tisztelték és becsülték. De nemcsak levelezésben állottak vele, hanem ha akármelyik világtájról érkeztek szaktársai Európába, felhasználták az alkalmat, hogy vele találkozhassanak, eljöttek Budapestre, vagy valamelyik nemzetközi kongresszusra, csak hogy személyesen megismerhessék. Azért nem csodálható, ha a különféle kongresszusok vezetősége sokszor azzal a kéréssel fordult a Nemzeti Múzeumhoz, vagy a magyar kormányhoz, hogy Horváth Gézát okvetlenül küldjék ki.

Már 1882-ben résztvett a saragossai nemzetközi phylloxeraügyi kongresszuson, majd a 4—11. nemzetközi zoológiai kongresszuson (Cambridge, Berlin, Bern, Boston, Graz, Monaco, Budapest és Padova), a budapestinek pedig elnöke is volt, erről azonban még külön kell megemlékeznünk. Résztvett azonkívül még a londoni IV. nemzetközi madártani és a brüsszeli, oxfordi, zürichi és párizsi rovar-tani kongresszuson, és tagja volt a zoológiai kongresszusok Párizsban székelő állandó központi és nomenklatura bizottságának, amelyekben élénk munkásságot fejtett ki.

1913-ban a monacoi nemzetközi zoológiai kongresszuson neki jutott az a megtisztelő megbízatás, hogy a magyar kormány meghívását a 10. nemzetközi kongresszusnak

Budapesten való ülésezésére tolmácsolja. A kongresszus köszönettel elfogadta a Budapestre szóló meghívást 1916-ra és egyben ennek a kongresszusnak elnökévé dr. Horváth Gézát választotta meg. Itthon már javában folytak a kongresszust előkészítő munkálatok, amikor váratlanul kitört az első világháború és így a kongresszus is elmaradt. Utána jöttek a bosszúállás fütötte kegyetlen békediktátumok és ebből kifolyólag a szemben állott nemzetek közti fokozódott gyűlölet. 1925-ben a háborúban semleges maradt Svájcban összeült az első háború utáni rovertani kongresszus és akkor felvetődött a budapesti elmaradt zoológiai kongresszus nehezen megoldható kérdése is. Horváth ekkor elvállalta a lehetetlenséggel határos ügy megoldását, azért, miután a magyar kormány a meghívást fenntartotta és a szükséges támogatást is újból kilátásba helyezte, elutazott Brüsszelbe, majd Párizsba, ahol mint régi jó ismerőst szívesen fogadták. Tárgyalt a különböző központi bizottságokkal, lassan elhárította a nehézségeket és kiküszöbölte a sok fenntartást (pl. egyes nemzetek kizárását a részvételből), úgyhogy a kongresszust végre 1927-re egybehívhatta.

Horváth Géza mindenfelé nagyra becsült egyéniségének és készséges munkatársainak sikerült ezután a X. nemzetközi zoológiai kongresszust úgy megszervezni, hogy olyan sikerre vezetett, amilyenre a kongresszusok történetében még nem volt példa és valószínűleg még sokáig nem is lesz. Soha nem remélt számban, több mint 800 résztvevő jelentkezett a világ minden részéből, akik lenyűgözve fővárosunk és környékének szépségétől, a kongresszus sikerétől, a kitűnő ellátástól és nem utolsósorban a kongresszus elnöke filokszéra-időbeli eredményes munkájának köszönhető sokféle jó magyar bor hatásától, elfelejtették gyűlöletüket, közeledtek egymáshoz, kibékültek és megvetették a további együttműködés zavartalan lehetőségét.

Utoljára a párizsi V. nemzetközi rovertani kongresszuson vett részt 1932-ben, amikor a francia rovertani társaság fennállásának 100. évfordulóját is ünnepelte. Horváth Géza akkor már 85. életévében volt, de nem riadt vissza a

hosszú utazás fáradalmaitól. Vele járt kartársaitól tudtuk azután meg, hogy milyen kitüntető szeretettel fogadták ősz tudósunkat, akinek a rovartan tudománya oly sokat köszönhetett.

Az a maga nemében páratlan eredmény, amelyet kitartható és szabatos munkájával mind a gyakorlati, mind a tudományos rovartan terén elért, sok kitüntetésre és elismerésre adott alkalmat. A Magyar Tudományos Akadémia 1877-ben levelező, 1894-ben rendes és 1931-ben tiszteleti taggá, III. osztálya pedig 1919-ben és még négy ciklusban egymásután elnökévé választotta, 1912-ben m. kir. udvari tanácsosi és 1932-ben nemzeti múzeumi főigazgatói címmel tüntették ki. Kitüntették a következő bel- és külföldi rendjelekkel: II. oszt. magyar érdemkereszt, II. oszt. bolgár polgári érdemkereszt a csillaggal, II. oszt. orosz Szent Szaniszló-rend, francia becsületrend és román kir. Koronarend tiszti keresztje, osztrák csász. Vaskorona-rend és szerb királyi Szent Száva-rend III. oszt. lovagkeresztje. Tiszteleti tagsággal tüntette ki a Kir. Magy. Természettudományi Társulat, a magyar, francia, angol, normand, egyiptomi, brazíliai, bolgár, német, cseh és orosz rovartani társaság, a bécsi és a finn állat- és növénytan társaság, a délmagyarországi, a horvát és a chilei természettudományi társulat, a debreceni Tisza István-Tudományos Társaság és a Nemzetközi Rovartani Kongresszusok állandó központi bizottsága. Számos tudományos társaság pedig rendes vagy levelező tagsággal jutalmazta.

Ezek a kitüntetések és elismerések múltók voltak, az előnek szóltak. Örök emlékéket azonban meg fogják őrizni azok a maradandó tiszteletadások, amelyekkel szaktársai halmozták el, amikor újonnan leírt fajok egész légiját az ő nevével örökítették meg. Amíg leíró állattan és nomenklatura csak lesz, ezek az állatnevek mindig meg fogják őrizni emlékéket. De nemcsak különféle állatfajok, hanem a poloskafélék három neme, a *Horváthia* Reuter (1881), *Horváthinia* Montandon (1911) és *Horváthiella* Poppius (1912) is viselik nevét. Ezek közül a *Horváthia*, amelynek egyetlen képviselője még arról is nevezetes, hogy csak a

Pyreneusok és a Keleti Kárpátok egy-egy kis területéről ismeretes és ezzel már sok állatföldrajzi fejtegetésre adott alkalmat. Másrészt örök emlékét biztosítja irodalmi működése, mert amint a rendszertan kutatói, ma kétszáz év múltán is nap-nap után kénytelenek az öreg Linné vagy későbbi követői munkáihoz visszanyúlni, a Hemipterologia jövőbeni munkásai is kénytelenek lesznek Horváth Géza klasszikus alkotásait forgatni, azokból meríteni.

A gyakorlati rovartan Horváth Gézáját, a magyar szőlőművelés újjáteremtőjét, a magyar szőlő és a magyar bor megmentőjét pedig örökké az a cím fogja megilletni, amellyel a magyar szőlősgazdák egyeteme 80. születésnapja alkalmával felruházta, a „Pater viticulturae novae Hungariae” cím.

És most, hogy dióhéjba foglaltan átsiklottam dr. Horváth Géza eredményekben dús élete folyásán, csak azt kívánhatom, hogy minél többen kövessék őt akaraterejében, határt nem ismerő kitartásában, a lelkiismeretesen és gondosan elvégzett termelő munkában és kiegyensúlyozott életében, nagy hazaszeretetében, hogy nemcsak hazánk természetrajzi megismerését, hanem a tudományt is épűgy előbbre vigyük mint ő. A jó példakép csak boldogulásukat fogja szolgálni.

Dr. Horváth Géza irodalmi működése.

1. Neue Beiträge zur Kenntniss der Wirbelthiere Ober-
Ungarns. (Verhandl. Zool.-Bot. Ges. Wien XVII, 1867,
p. 553—560).
2. A rovarok életéből. (Természet I, 1868, p. 27—30).
3. A gyógyhatású bogarak. (U. o. I, 1869, p. 106—110,
színes táblával).
4. A Magas-Tátra téhelyröpüi. (Magy. orv. és természet-
vizsg. fiúmei nagygyűlésének munkálatai. 1870, p.
290—307).
5. A házi poloska és néhány vérszopó rokona. (Termé-
szet II, 1870, p. 32—35).
6. Az énekes kabóczák. (U. o. II, 1870, p. 57—60).
7. A második német sark-expeditió. U. o. II, 1870, p.
132—138).
8. Adatok a hazai félröpűek ismeretéhez. (M. Tud.
Akad. Math. és Termtud. Közlem. VIII, 1870, p.
1—14).
9. A világító rovarok. (Természet III, 1871, p. 197—199,
215—217, 226—228).
10. A tornai hegység téhelyröpű faunája. (Magy. orv. és
természetvizsg. aradi nagygyűlésének munkálatai.
1872, p. 219—247).
11. Egy vérengző kalandor. A bolha. (Természet IV, 1872,
p. 335—339).
12. Beitrag zur Naturgeschichte von Eumolpus vitis F.
(Verhandl. Zool.-Bot. Gesellschaft Wien XXIII, 1873,
p. 37—40, Taf. I, B).
13. A magyar fauna pajzsos félröpűi. (Magy. orv. és ter-
mészetvizsg. mehádiai nagygyűlésének munkálatai
1873, p. 243—253).

14. Néhány szó az állatphaenologia érdekében. (Természettud. Közlöny V, 1873, p. 432—435).
15. A rovarvilág szerepe a növények termékenyítésében. (U. o. V, 1873, p. 463—472, ábrával).
16. Hazánk barlangjainak állatvilága. (Természet V, 1873, p. 323—327).
17. Az alsóbbrendű állatok társadalmi élete. (Természettud. Közl. VI, 1874, p. 273—281).
18. Neue Heteroptera aus Ungarn. (Berl. Ent. Zeitschr. XVIII, 1874, p. 332—336).
19. A fülbemászó. (Természet VI, 1874, p. 251—253).
20. Énumération des Tingides de Hongrie. (Pet. Nouv. Ent. I. nr. 108, 1874, p. 432).
21. Az északi sarkvidék állatvilága. (Természettud. Közl. VI, 1874, p. 459—468).
22. Kérdés a magyar állatkedvelőkhöz. (U. o. VI, 1874, p. 24).
23. Alvó rovarok. (U. o. VI, 1874, p. 24).
24. Hogy hívják a *Pyrrhocoris apterus* Magyarországon? (U. o. VI, 1874, p. 124).
25. Esznek-e a legyek virágport? (U. o. VI, 1874, p. 125).
26. Az oczeánok mélységében élő rákokról. (U. o. VI, 1874, p. 426).
27. A rovarok szaglásáról. (U. o. VI, 1874, p. 426).
28. A burgonya új ellenségéről Amerikában. (U. o. VI, 1874, p. 427).
29. Diagnose d'un Hémiptère nouveau de Hongrie. (Pet. Nuov. Ent. I, nr. 114, 1874, p. 455).
30. Magyarország nagy-pikkelyröpiinek rendszeres névjegyzéke. (M. Tud. Akad. math. és termtud. Közlem. XII, 1875, p. 25—74). Pável Jánossal.
31. Monographia Lygaeidarum Hungariae. Magyarország bodobácsféléinek magánrajza. (Budapest, 1875, p. I—VI és 1—109, színes táblával).
32. Diagnoses de deux Hémiptères nouveaux de la famille des Capsides. (Pet. Nouv. Ent. II, nr. 142, 1876, p. 15).

33. A Phylloxera-kérdéshez. (Természettud. Közl. VIII, 1876, p. 148—160).
34. Diagnoses d'espèces nouvelles du genre *Plinthisus*. (Pet. Nouv. Ent. II, 1876, p. 811).
35. Note sur les Lygéides de la Faune belge. (Ann. Soc. Ent. Belg. XIX, 1876, Compt.-rend. p. 90—92).
36. Die Hemipteren-Gattung *Plinthisus* (Westw.) Fieb. (Verhandl. Zool.-Bot. Ges. Wien XXVI, 1876, p. 721—736).
37. Az 1876-ik évben hazánkból leírt új féltröpű fajokról. (Természetr. Fü. I. 1877, p. 25—27).
38. Az állat- és növényország határöve. (Természettud. Közl. IX, 1877, p. 16—23, 66—74).
39. *Saldides recueillis* en Belgique par M. Camille Van Volxem. (Ann. Soc. Ent. Belg. XX, 1877, Compt.-rend. p. 16—17).
40. *Piezocranum*, novum genus *Capsidarum*. (Természetr. Fü. I, 1877, p. 92—93).
41. A manna-kabócza hazánkból. (U. o. I, 1877, p. 93—94).
42. A szamosfalvi sóstavakban élő rovarokról. (U. o. I, 1877, p. 94).
43. A magyarországi rablópoloskák átnézete. (U. o. I, 1877, p. 136—151).
44. Aphidák. (U. o. I, 1877, p. 234—235).
45. Synonymiai jegyzetek. (U. o. I, 1877, p. 235).
46. Magyarország vízenjáró poloskái. (U. o. II, 1878, p. 126—137, t. VI).
47. Über das Sammeln und Präparieren der Hemipteren. (Ent. Nachr. IV, 1878, p. 98—103).
48. Préparation et récolte des Hémiptères. (Bull. mens. Soc. Linn. Nord de la France IV, 1878, p. 88—94).
49. Europäische Hemipteren in fremden Welttheilen. (Ent. Nachr. IV, 1878, p. 170—175).
50. Stál Károly emlékezete. (Természetr. Fü. II, 1878, p. 211—212).
51. Beitrag zur Hemipteren-Fauna Transkaukasiens. (in: Dr. O. Schneider, Naturwissenschaftliche Bei-

träge zur Kenntniss der Kaukasusländer 1878, p. 72—86).

52. Hemiptera-Heteroptera a Dom. Joanne Xantus in China et in Japonia collecta. (Természettr. Fü. III, 1879, p. 141—152, tab. VII).
53. Hemipterologisches aus Transkaukasien. (Sitzungsber. Naturw. Ges. Isis zu Dresden 1879, p.).
54. Hémiptères recueillis au Japon par M. Gripenberg. (Ann. Soc. Ent. Belg. XXII, 1879, Compt.-rend. p. 107—110).
55. Az állatvilágban felmerülő időszakos tűneményekről. (Természetud. Közl. XII, 1880, p. 108—116).
56. Ueber periodische Erscheinungen im Thierreiche. (Ent. Nachr. VI, 1880, p. 97—103, 109—115).
57. Ischnocoris intermedius n. sp. (Ann. Soc. Ent. France [5] X, 1880, Bull. p. 63—64).
58. Hémipterologiai közlemények. (Természettr. Fü. IV, 1880, p. 184—192).
59. A phylloxerás szőlők ügyében. (Magyar Föld 1880. decz. 7-i szám).
60. Jelentés, melyet a phylloxeraügy tanulmányozása czéljából tett külföldi utazásomról báró Kemény Gábor földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr ő nagyméltóságának benyújtott. Budapest, 1880, p. 1—74.
61. A búza és árpa gyökerén élő Schizoneura-fajról. (Természettr. Fü. IV, 1880, p. 275—276).
62. Remarques sur divers Hémiptères. (Ann. Soc. Ent. France [6] I, 1881, Bull. p. 33—35).
63. Az amerikai szőlőnek magról való tenyésztése. (Gazdasági Lapok és Magyar Föld 1881, márcz. 13-i szám).
64. Védekezés a fillokszéra ellen és az amerikai szőlőfajok. (Természetud. Közl. XIII, 1881, p. 145—159, 193—205, 4 ábrával).
65. Hemiptera nova vel minus cognita. (Természettr. Fü. V, 1881, p. 39—42, 217—225, színes táblával).
66. Hemiptera Europae annis 1875—78 descripta. (Ent.

- Nachr. VII, 1881, p. 173—186 & VIII, 1881, p. 43—44).
67. A phylloxera-ügy külföldön. (Magyar Föld 1881, aug. 30, 31 és szept. 1-i száma).
 68. A sîma szőlővesszők desinficiálása. (U. o. 1881, szept. 8-i szám).
 69. Rovarok okozta hibriképződés egy esete. (Természetud. Közl. XIII, 1881, p. 353—354).
 70. Ueber einige Lygaeiden. (Wien. Ent. Zeitg. I, 1882, p. 143—149).
 71. Jelentés az országos phylloxera-kísérleti állomás 1881-ik évi működéséről. Budapest, 1882, p. 1—89, 9 ábrával).
 72. A phylloxera irtásához. (Magyar Föld 1882. júl. 30 és aug. 1-i száma).
 73. Egy új szőlőbetegség fellépése hazánkban. (U. o. 1882. szept. 19-i szám).
 74. Eine neue Lygaeiden-Art aus Griechenland. (Wien. Ent. Zeitg. I, 1882, p. 254).
 75. Die Schwefelleber in Ungarn (Weinlaube XIV, 1882, p. 571).
 76. Rapport annuel de la Station phylloxérique hongroise. Première année. 1881. Budapest, 1882, p. 1—27.
 77. A francia kormány tevékenysége a phylloxera-ügy terén. (Magyar Föld 1882. decz. 16 és 17. száma).
 78. A fillokszera elterjedése hazánkban. (Természetud. Közl. XIV, 1882, p. 71).
 79. Amerikai kártékony rovarok Európában. (U. o. XIV, 1882, p. 72).
 80. Trihinek a sertések hurkaszírjában. (U. o. XIV, 1882, p. 73).
 81. A régi görögök „phtheir” nevű rovaráról. (U. o. XIV, 1882, p. 116).
 82. A rozskalászokat károsító levéltetvek. (U. o. XIV, 1882, p. 383).
 83. A cukorrépa növekedésbeli viszonyai. (U. o. XIV, 1882, p. 383).

84. Új szőlőbetegség hazánkban. (U. o. XIV, 1882, p. 420).
85. Révision du genre *Eremocoris* Fieb. (Rev. d'Ent. II, 1883, p. 1—12, tab. 1).
86. Az *Eremocoris*-fajok magánrajza. (M. Tud. Akad. Érték. termtud. köréből XIII, 2. sz., 1883, p. 1—30, 2 táblával).
87. Sur les migrations des Pucerons. (Rev. d'Ent. II, 1883, p. 64—67).
88. A phylloxera és a téli hideg. (M. Tud. Akad. Math. és Termtud. Ért. I, 1883, p. 267—272).
89. Die europäischen Podoparien. (Wien. Ent. Zeitg. II, 1883, p. 133—138, 161—167, Taf. 2).
90. A naphtalin mint phylloxera-irtószer. (Magyar Föld 1883, aug. 8-i szám).
91. Még egyszer a naphtalinról. (U. o. 1883. aug. 12-i szám).
92. Jelentés az országos phylloxera-kísérleti állomás 1882-ik évi működéséről. Budapest, 1883, p. 1—121, 3 táblával és 7 ábrával.
93. Az amerikai szőlők magyar terméséről. (Borászati Lapok X, 1883, p. 253—255).
94. Note sur le genre *Tetraneura*. (Rev. d'Ent. II, 1883, p. 310—312, fig.).
95. Eine neue Wanzengattung aus dem Himalaya. (Wien. Ent. Zeitg. II, 1883, p. 296—297).
96. A rovarok dimorphismusáról. (M. Tud. Akad. Érték. termtud. köréből XIII, 4. sz., 1883, p. 1—50, táblával).
97. *Heteroptera anatolica* in regione Brussae collecta. (Természetr. Fü. VII, 1883, p. 21—30).
98. A pirregő tücsök fejlődési viszonyairól. (M. Tud. Akad. Math. Termtud. Ért. II, 1883, p. 76—83, táblával és Rovart. Lap. I, 1884, p. 8—14, táblával).
99. A mézharmatról. (Természettud. Közl. XV, 1883, p. 35).
100. A fillokszéra terjedése hazánkban 1882-ben. (U. o. XV, 1883, p. 127).

101. A kutyák és a juhtenyésztés Amerikában. (U. o. XV, 1883, p. 128).
102. Mikor kell és mikor legjobb valamely kultivált növényt vetni? (U. o. XV, 1883, p. 488).
103. Le phylloxera et le froid d'hiver. (Mathem. Naturw. Ber. aus Ungarn I, 1884, p. 224—229).
104. A kártékony rovarok rendszeres megfigyeléséről hazánkban. (Rov. Lap. I, 1884, p. 14—18).
105. A hernyózásról. (U. o. I, 1884, p. 37—40, ábrával).
106. Note sur les Hémiptères du Haut-Balkan et de la Dobroudja. (Ann. Soc. Ent. Belg. XXVIII, 1884, Compt.-rend. p. 114—116).
107. A phylloxeraügy állása hazánkban. I—II. (Rov. Lap. I, 1884, p. 77—82, 99—102).
108. Diagnoses Hemipterorum. I—II. (Természetr. Füv. VIII, 1884, p. 9—15, 315—320).
109. Ueber Centrocoris variegatus Kolen. und seine Verwandten. (Wien. Ent. Zeitg. III, 1884, p. 111—115, mit Abbild.).
110. A katonás czinczér fejlődési viszonyai. (Rov. Lap. I, 1884, p. 133—139, 2 ábrával).
111. Jelentés az 1883-ik évben Magyarország területén fellépett és megfigyelt kártékony rovarokról. Budapest, 1884, p. 1—48, 8 ábrával.
112. A kolumbácsi légy. (Rov. Lap. I, 1884, p. 195—204, színes táblával).
113. Jelentés az országos phylloxera-kísérleti állomás 1883-ik évi működéséről. Budapest, 1884, p. 1—73. táblával.
114. Egy mult századbeli napló. (Rov. Lap. I, 1884, p. 217—223).
115. Van-e a tyukfélék közt hermafrodita? (Természettud. Közl. XVI, 1884, p. 26, ábrával).
116. A házinyúl tenyésztésének jövedelmező volta. (U. o. XVI, 1884, p. 75).
117. Aphida-petek nagy tömegben. (Rov. Lap. I, 1884, p. 21).

118. Kukoriczaszemekben élősködő rovarálczák. (U. o. I, 1884, p. 104).
119. A magyar fauna legnagyobb rovarfaja. U. o. I, 1884, p. 126).
120. Zabpusztító levéltetvek. (U. o. I, 1884, p. 143).
121. Torzlábú cserebogár. (U. o. I, 1884, p. 169, ábrával).
122. A magyarországi vizenjáró poloskákról. (U. o. I, 1884, p. 187).
123. Növényevő futrinkák. (U. o. I, 1884, p. 233).
124. Szüreti eredmények Farkasdon 1884-ben. (Borászati Lapok XII, 1885, p. 3—4).
125. A paréjpoloska és színváltozatai. (Rov. Lap. II, 1885, p. 74—81, ábrával).
126. A rovartan a budapesti országos kiállításon. (U. o. II, 1885, p. 113—115, 5 ábrával).
127. A rovarok legújabb osztályozása. (U. o. II, 1885, p. 139—141).
128. Egy gubacsképző levéltetű biológiája. (U. o. II, 1885, p. 153—160, táblával és ábrával).
129. Rovarokról vett magyar helynevek. (U. o. II. 185 p. 183—187).
130. A magyarországi szunyógpoloskák. (U. o. II, 1885, p. 200—208, ábrával).
131. Jelentés az országos phylloxera-kísérleti állomás 1884-ik évi működéséről. IV. évf. Budapest, 1885, p. 1—75, színes táblával.
132. Hémiptères nouveaux. (Rev. d'Ent. IV, 1885, p. 320—324).
133. Álskorpiók növényeken. (Rov. Lap. II, 1885, p. 19).
134. Gyertyafénynél fogott vízi poloskák. (U. o. II, 1885, p. 44).
135. Vándorsáska a magyar tengerparton. (U. o. II, 1885, p. 60).
136. A bodobácsok biológiájához. (U. o. II, 1885, p. 108).
137. A phylloxeravész állása hazánkban 1884-ben. (U. o. II, 1885, p. 125).
138. Egy bolgárországi szőlőtökén talált állatok. (U. o. II, 1885, p. 148).

139. A paréjpoloska ös alakja. (U. o. II, 1885, p. 172).
140. A magyarországi Chermes-fajokról. (U. o. II, 1885, p. 188, ábrával).
141. Termiták hazánkban. (U. o. II, 1885, p. 208).
142. Poloskákban élősködő legyek. (U. o. II, 1885, p. 238).
143. Termitáknál zselléreskedő rovarok. (U. o. II, 1885, p. 251).
144. A magyarországi Psyllidákról. (M. Tud. Akad. Math. Termtud. Közlem. XXI, 1886, p. 291—320, ábrával).
145. Jelentés az országos phylloxera-kísérleti állomás 1885-ik évi működéséről. V. évf. Budapest, 1886, p. 1—80.
146. Nouvelle révision du genre Plinthisus. (Rev. d'Ent. V, 1886, p. 215—222).
147. A magyarországi kéregpoloskák. (Rov. Lap. III, 1886, p. 153—159).
148. Die Hemipteren des Talysch-Gebietes. (in: Radde, Die Fauna und Flora des südwestlichen Caspi-Gebietes. Leipzig, 1886, p. 246—254).
149. A hangyák szellemi életéből. (Rov. Lap. III, 1886, p. 78).
150. Magpusztító fürkésző-darázs. (U. o. III, 1886, p. 125).
151. A phylloxeravész állása hazánkban 1885-ben. (U. o. III, 1886, p. 188).
152. Szükség törvényt ront. (U. o. III, 1886, p. 210).
153. A bab gyökértetvéről. (U. o. III, 1886, p. 225).
154. A gubacs képző levéltetvek mézgás váladékáról. (M. Tud. Akad. Math. Termtud. Ért. V, 1887, p. 130—136).
155. Az amerikai szőlők kérdése. (Természettud. Közl. XIX, 1887, p. 129—138, 2 ábrával).
156. Voprosz ob amerikanszkih lozach. (Trudy szoviescsanija szozvannago v g. Odessie po voproszu o mierach borbi sz fillokszeroy. Odessa 1887, p. 149—152).
157. Pitanje amerikanske loze. (Gospodarski List XXXV, 1887, p. 65—67, 2 fig.).
158. Notes additionnelles sur les Hémiptères-Hétéroptères

- des environs de Gorice (Illyrie). (Rev. d'Ent. VI, 1887, p. 68—74, 5 ábrával).
159. Note emitterologique. (Bull. Soc. Ent. Ital. XIX, 1887, p. 278—285).
160. A szénkéneg használata a gyakorlatban. (Borászati Lapok XIV, 1887, p. 235—236).
161. Description de deux Hémiptères nouveaux de France. (Rev. d'Ent. VI, 1887, p. 253—254, fig.).
162. Die Excremente der gallenbewohnenden Aphiden. (Wien. Ent. Zeitg. VI, 1887, p. 249—254).
163. A filloxerás szőlők gyérítő kezelése. (Borászati Lapok XIX, 1887, p. 303—304).
164. Izlet u Podsused u zagrebačkoj okolici mjeseca novembra. (Glasnik hrvatskoga naravoslovnoga društva. Zagreb, II, 1887, p. 267—274).
165. Un genre nouveau d'Hémiptères du Brésil. (Rev. d'Ent. VII, 1888, p. 75—76).
166. Paprikában élő rovarok. (Természettud. Közl. XX, 1888, p. 111—112).
167. Matériaux pour servir à l'étude des Hémiptères de la faune paléarctique. (Rev. d'Ent. VII, 1888, p. 168—189, táblával).
168. Uebersicht der europäischen Cymus-Arten. (Wien. Ent. Zeitg. VII, 1888, p. 309—310).
169. A dohány mozaikbetegsége. (Természettud. Közl. XXI, 1889, p. 117—119).
170. Analecta ad cognitionem Heteropterorum Himalayensium. (Természetr. Füv. XII, 1889, p. 29—40).
171. Papirosból építő hangyák. (Természettud. Közl. XXI, 1889, p. 151—154, 2 ábrával).
172. A szénkéneg helyes adagolásáról. (Borászati Lapok XXI, 1889, p. 94—95).
173. Beitrag zur Hemipteren-Fauna von Turkmenien. (Wien. Ent. Zeitg. VIII, 1889, p. 169—174).
174. A rovarok okozta károk a gazdaságban. (Természettud. Közl. XXI, 1889, p. 264—268).
175. Essai monographique sur le genre Trigonosoma. (Rev. d'Ent. VIII, 1889, p. 33—49).

176. A fillokszera-ügy jelenlegi állása. (Egyetértés 1889. 343. és 344. szám, decz. 13—14).
177. Notes synonymiques et géographiques sur les Hémiptères paléarctiques. (Rev. d'Ent. VIII, 1889, p. 325—331).
178. A permetező készülékek a kertészet szolgálatában. (Természettud. Közl XXII, 1890, p. 73—80, 6 képpel).
179. A permetező készülékek a kertészet szolgálatában. (A M. Kir. Rovart. Áll. Közlem. I, 1890, 1. füz., p. 1—18, 8 ábrával).
180. Synopsis des Nysius paléarctiques. (Rev. d'Ent. IX, 1890, p. 185—191).
181. Prilog k hemipterskoj fauni bugarskoj. (Glasnik hrvatskoğa naravoslovnoga društva. Zagreb, V, 1890, p. 187—188).
182. A repczepusztító „fekete hernyók” irtásáról. (Gazdasági Lapok XLIII, 1891, p. 27—28).
183. Az akáczfák paizstetvéről. (M. Tud. Akad. Math. Termtud. Ért. IX, 1891, p. 156—164, 2 ábrával).
184. Synopsis of the genus Scolopostethus. (Ent. Monthly Mag. 1891, p. 116—119).
185. Hemipterološki izlet u Primorje i na Plitvička jezera. (Glasnik hrvatskoğa naravoslovnoga društva. VI, 1891, p. 29—49).
186. Trois Bérytides nouveaux. (Rev. d'Ent. X, 1891, p. 47—49).
187. Eine neue Hemipterengattung aus der Familie der Lygaeiden. (Wien. Ent. Zeitg. X, 1891, p. 129—131).
188. Hémiptères recueillis dans l'Arménie russe avec la description d'espèces et variétés nouvelles. (Rev. d'Ent. X, 1891, p. 68—81).
189. A filloxéra-ügy jelen állása. (Természettud. Közl. XXIII, 1891, p. 561—568).
190. Az új természetrajzi múzeum. (Egyetértés 1891, 321. sz., nov. 13).
191. Notes sur le Gribouri. (Progrès agricole et viticole VIII, 1891, p. 553—554).
192. A gubacsképző levelészek. (Emlékkönyv a Kir. Magy.

- Természettudományi Társulat félszázados jubileumára. Budapest, 1892, p. 353—362, 12 ábrával).
193. Sur l'existence des séries parallèles dans le cycle biologique des Pemphiens. (Comptes rendus de l'Académie des Sciences. Paris, CXIV, 1892, I, p. 842—844).
 194. Chasses hivernales dans le Midi de la France. (Rev. d'Ent. XI, 1892, p. 128—140).
 195. Hemiptera nonnulla nova asiatica. (Természetr. Füz. XV. 1892, p. 134—137).
 196. Nouvelle révision du genre Scolopostethus. (Rev. d'Ent. XI, 1892, p. 253—256).
 197. A ködkárok kérdéséhez. (Természettud. Közl. XXIV, 1892, p. 601—602).
 198. A gazdasági rovarok gyakorlati fontosságáról. (Köztelek II, 1892, p. 1854—1855).
 199. A honvédbogár és az ellene való védekezés. (U. o. II, 1892, p. 1915—1916, ábrákkal).
 200. A csajkó. (Borászati Lapok XXIV, 1892, p. 554—555, ábrával).
 201. Uebersicht der Hemipteren-Gattung Campylostira Fieb. (Wien. Ent. Zeitg. XI, 1892, p. 309—313).
 202. Hemiptera nova africana. (Természetr. Füz. XV, 1893, p. 254—267).
 203. Kártékony-e a méh a szőlőben? (Borászati Lapok 1893, p. 123—125).
 204. Védekezés a kártékony rovarok ellen. (Rov. Áll. Közlem. I, 1893, 9. füz. p. 1—23, 5 ábrával és Orsz. Magy. Gazd. Egyesület Évkönyve II, 1893, p. 109—125).
 205. A cserebogár fejlődésének időtartama hazánkban. (Természettud. Közl. XXV, 1893, p. 184—190).
 206. Eine neue Anthocoris-Art aus Deutschland. (Wien. Ent. Zeitg. XII, 1893, p. 171).
 207. A homoki szőlőültetések és a pajor. (Borászati Lapok XXV, 1893, p. 326—328).
 208. Filloxernij wopros w Bessarabii i na Kawkazie. (Wiestnik Winodielia II, 1893, p. 597—601).

209. Les Scolopostethus amériçains. (Rev. d'Ent. XII, 1893, p. 238—241).
210. Les vignes américaines en Russie. (Progrès agricole et viticole X, 1893, p. 594—596).
211. A téli araszoló pillék. (Köztelek III, 1893, p. 910—911, 3 ábrával).
212. Sur la stridulation de „Spathocera laticornis“ Schill. (Feuille Jeun. Naturalistes 1894, p. 90).
213. Hémiptères recueillis dans la Russie méridionale et en Transcaucasie. (Rev. d'Ent. XIII, 1894, p. 169—189, 2 fig.).
214. Notes sur quelques Capsides. (U. o. XIII, 1894, p. 190—193).
215. Védekezés a pajorok ellen. (Borászati Lapok XXVI, 1894, p. 653—654).
216. Sur le Piezocranum simulans Horv. (Rev. d'Ent. XIII, 1894, p. 283—284).
217. Révision des Sehirus noirs. (U. o. XIV, 1895, p. 128—130).
218. Hémiptères nouveaux d'Europe et des pays limitrophes. (U. o. XIV, 1895, p. 152—165).
219. Species generis Pionosomus Fieb. (Természetr. Fü. XVIII, 1895, p. 39—41).
220. Az aranytermő szőlők meséje. (Természettud. Közl. XXVII, 1895, p. 505—514, 2 ábrával).
221. Hemiptera nova turkestanica. (Természetr. Fü. XVIII, 1895, p. 221—225).
222. Eine alte und drei neue Aphiden-Gattungen. (Wien. Ent. Zeitg. XV, 1896, p. 1—7).
223. Sur la capture des Cigales. (Ann. Soc. Ent. France [7] VI, 1896, Bull. p. 170).
224. A jegenyefenyő új rovarrellensége. (Természetr. Fü. XIX, 1896, p. 187—208, 2 táblával és 2 ábrával és Erdészeti Lapok XXXV. 1896, p. 565—596, 2 táblával és 2 ábrával).
225. Hemiptera nova palaeartica. (Természetr. Fü. XIX, 1896, p. 322—329).

226. A honfoglaló magyarok természetrajzi ismeretei. (Természettud. Közl. XXVIII, 1896, p. 513—526).
227. Notes sur le genre *Trigonosoma*. (Rev. d'Ent. XV, 1896, p. 231).
228. A magyar állat- és növénynevek bizonyító ereje. (Természettud. Közl. XVIII, 1896, p. 624—628).
229. A csajkó kártétele a mezőgazdaságban. (Rov. Lap. IV, 1897, p. 13—15).
230. Frivaldszky János. Életrajzi vázlat. (Természetr. Fü. XX, 1896, p. 1—16, arczképpel).
231. Frivaldszky János emlékezete. (Akadémiai Értesítő VIII, 1897, p. 57—64 és Természettud. Közl. XXIX, 1897, Pötfüz. p. 50—60).
232. Description d'Hémiptères nouveaux et Notes diverses. (Rev. d'Ent. XVI, 1897, p. 81—95).
233. Hemiptera. (Gróf Széchenyi Béla keletázsiai útjának tudományos eredményei. II, 1897, p. 691—698).
234. Species generis *Galeatus* Curt. (Természetr. Fü. XX, 1897, p. 455—460).
235. Homoptera nova ex Hungaria. (U. o. XX, 1897, p. 620—643).
236. Hemiptera. (in: A Magyar Birodalom Állatvilága. Fauna Regni Hungariae. Budapest, 1897, H. p. 1—72).
237. Egy hét az erdélyi Mezőségen. I—II. (Rov. Lap. V, 1898, p. 1—7, 23—27).
238. A Magyar Birodalom Hemiptera-faunája. (Akad. Értesítő IX, 1898, p. 130—134).
239. Quatre espèces et variétés nouvelles d'Hétéroptères paléarctiques. (Rev. d'Ent. XVII, 1898, p. 67—72).
240. Hétéroptères recueillis par M. le Dr A. Fauvel en Algérie. (U. o. XVII, 1898, p. 148—156).
241. Capsidae novae aut minus cognitae. (Természetr. Fü. XXI, 1898, p. 501—505).
242. Magyarország Hemipterái. (Rov. Lap. V, 1898, p. 149—153).
243. Remarques synonymiques sur les Hémiptères paléarctiques. (Rev. d'Ent. XVII, 1898, p. 275—281).

244. Espèces et variétés nouvelles des *Lygaearia* paléarctiques. (U. o. XVII, 1898, p. 281—284).
245. *Troides* (Ornithoptera) *Elisabethae-reginae* n. sp. (Természetr. Füzet. XXII, 1899, p. 114—115). Mocsáry Sándorral.
246. Description of a new Species of Gerrididae. (Ann. Mag. Nat. Hist. [7] III, 1899, p. 177).
247. Adatok a magyar tengermellék lepkefaunájához. (Rov. Lap. VI, 1899, p. 45—47).
248. Monographia generis *Aphelocheirus*. (Természetr. Füzet. XXII, 1899, p. 256—267, 10 fig.).
249. Species nova *Notonectidarum* *madagascariensis*. (U. o. XXII, 1899, p. 268).
250. Note sur le *Sehirus maculipes* et espèces affines. (Rev. d'Ent. XVIII, 1899, p. 82—84).
251. Hémiptères de l'île de Yesso (Japon). (Természetr. Füzet. XXII, 1899, p. 365—374).
252. *Heteroptera* nova *Europae regionumque confinium* in Museo Nationali Hungarico asservata. (U. o. XXII, 1899, p. 444—451).
253. Note sur le genre *Nordenskjoeldiella* Hagl. (Rev. d'Ent. XVIII, 1899, p. 100).
254. *Hemiptera* *Caucasica*. (in: Radde, Die Sammlungen des Kaukasischen Museums, I, 1899, p. 456—459).
255. Synopsis des *Micronecta* paléarctiques. (Rev. d'Ent. XVIII, 1899, p. 101—104).
256. *Hemiptera*. (in: Semon, Zoologische Forschungsreisen in Australien und dem Malayischen Archipel. V, 1900, p. 627—642).
257. A Magyar Nemzeti Múzeum *Troides*-gyűjteménye és Erzsébet királyné pillangója. (M. Tud. Akad. Math. Term. tud. Ért. XVIII, 1900, p. 97—101). Mocsáry Sándorral.
258. Species nova *Jassidarum* ex *Hispania*. (Természetr. Füzet. XXIII, 1900, p. 128).
259. Les espèces du genre *Troides* appartenant aux collections du Musée National Hongrois. (U. o. XXIII, 1900, p. 160—165, 3 színes táblával). Mocsáry Sándorral.

260. A magyar fauna keletkezése. (Magy. Orv. Természetvizsg. Szabadkán tartott XXX. vándorgyűlésének munkálatai. 1900, p. 253—256 és Természettud. Közl. XXXII, 1900, Pótfüz. p. 201—204).
261. A Bácska Hemiptera-faunája. (Magy. Orv. Természetvizsg. Szabadkán tartott vándorgyűlésének munkálatai. 1900, p. 608—615).
262. *Analecta ad cognitionem Tesseractomínorum.* (Természetr. Füz. XXIII, 1900, p. 339—374, 2 táblával és 7 ábrával).
263. Súlyomvadászat a Kaukázusban. (Uránia II, 1901, p. 7—9, ábrával).
264. Bevezetés és Hemipterák. (Zichy Jenő gróf harmadik ázsiai utazásának állattani eredményei. Budapest, 1901, p. IX—XI és 245—274).
265. Gr. Zichy Jenő harmadik ázsiai utazásának állattani eredményei. (Akad. Ért. XII, 1901, p. 425—428).
266. Hémiptères du voyage de M. Martinez Escalera dans l'Asie-Mineure. (Természetr. Füz. XXIV, 1901, p. 469—485).
267. Die nordamerikanische Aphiden-Gattung *Hamamelistes* in Europa. (Wien. Ent. Zeitg. XX, 1901, p. 165—168).
268. Pável Jánosról. Természettud. Közl. XXXIII, 1901, Pótfüz. p. 256—260).
269. A malária és a szunyogok. (Gyógyászat XLI, 1901, p. 811).
270. A magyar faunaterület határai. (Állatt. Közlem. I, 1902, p. 39—43).
271. Jelentés az 1901. évi berlini V. nemzetközi zoológiai kongresszusról és néhány németországi múzeumról. (Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1901. évi állapotáról. 1902, p. 122—142).
272. Az V. nemzetközi zoológiai congressus. (Állatt. Közlem. I, 1902, p. 153—164).
273. Sur un Aphidien radicicole des Sapins. (Rev. d'Ent. XXI, 1902, p. 44).
274. *Tingitidae novae palaearticae.* (Természetr. Füz. XXV, 1902, p. 593—600).

275. Descriptions of new Hemiptera from New South Wales. (U. o. XXV, 1902, p. 601—612).
276. Az állattár története. (A Magyar Nemzeti Múzeum múltja és jelene. 1902, p. 211—221).
277. Rovarok. (U. o. p. 242—243).
278. Lepkék. (U. o. p. 246—248).
279. Hemipterák. (U. o. p. 252—253).
280. Trois Tingitides nouveaux d'Algérie. (Rev. d'Ent. XXII, 1903, p. 77—79).
281. Szerbia Hemiptera-faunája. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. I, 1903, p. 3—28).
282. Conspectus specierum generis Graphosoma. (U. o. I, 1903, p. 345—354).
283. Pentatomidae novae extraeuropaeae. (U. o. I, 1903, p. 400—409).
284. Konyhasós és szikes területeink rovarfaunája. (Állatt. Közlem. II, 1903, p. 206—211).
285. Synopsis generis Doratura Sahlb. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. I, 1903, p. 451—459, táblával).
286. Hemiptera quinque nova ex Hungaria. (U. o. I, 1903, p. 472—476).
287. Adnotationes synonymicae de Hemipteris palae-arcticis. (U. o. I, 1903, p. 555—558).
288. Monographia Colobathristinarum. (U. o. II, 1904, p. 117—172).
289. Pentatomidae novae africanae. (U. o. II, 1904, p. 253—271).
290. Species palaearticae generis Caliscelis Lap. (U. o. II, 1904, p. 378—385).
291. A rovarfiókok fenekének kibélelése. (Rov. Lap. XI, 1904, p. 133—135, ábrával).
292. A máramarosi konyhasós területek rovarfaunájáról. (Állatt. Közlem. III, 1904, p. 230).
293. Johann Pável. (Math. Naturw. Ber. aus Ungarn XIX, 1904, p. 491—492).
294. Insecta Heptapotamica a DD. Almásy et Stummer-Traunfels collecta. I. Hemiptera. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. II, 1904, p. 574—590).

295. *Hydrocorisae tres novae*. (U. o. II, 1904, p. 594—595).
296. Sur les cornicules ou nectaires des Aphidiens. (Compte-rendu du Sixième Congrès International de Zoologie. 1905, p. 421—424).
297. Descripciones de algunos Hemipteros nuevos del centro de España. (Bol. R. Soc. Españ. Hist. Nat. Madrid. V, 1905, p. 272—277).
298. Jelentés néhány külföldi Múzeum meglátogatásáról. (Jelentés a Magy. Nemzeti Múzeum 1904. évi állapotáról. 1905, p. 140—144).
299. Berytidae novae. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. III, 1905, p. 56—60).
300. Species generis Ommatidiotus Spin. (U. o. III, 1905, p. 378—387).
301. Hemiptères nouveaux de Japon. (U. o. III, 1905, p. 413—423, 2 ábrával).
302. Tingitidae novae vel minus cognitae e regione palae-arctica. (U. o. III, 1905, p. 556—572).
303. A tévesztő színek szerepe az állatvilágban. (Állatt. Közlem. IV, 1905, p. 165—170).
304. A new gall-inhabiting bug from Bengal. (Ent. Monthly Mag. [2] XVII, 1906, p. 33—34).
305. Les Tingitides d'Achille Costa. (Ann. Mus. Zool. R. Univ. Napoli N. S. II, nr. 10, 1906, p. 1—3).
306. Jelentés a Londonban tartott IV. nemzetközi ornithologiai kongresszusról. (Jelentés a Magy. Nemzeti Múz. 1905. évi állapotáról. 1906, p. 163—166).
307. Synopsis Tingitidarum regionis palaearticae. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. IV, 1906, p. 1—118, táblával és 4 ábrával).
308. Description de deux Plinthisus nouveaux. (U. o. IV, 1906, p. 274—275).
309. Ergebnisse einer naturwissenschaftlichen Reise zum Erdschias-Dagh (Kleinasien): Hemipteren. (Ann. Naturhist. Hofmus. Wien XX, 1906, p. 179—189).
310. A palearktikus faunaterület Tingitidái. (M. Tud. Akad. Math. Termtud. Ért. XXIV, 1906, p. 495—502).
311. Monographia generis Hemipterorum Odontotarsus

- Lap. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. IV, 1906, p. 463—483, 2 fig.).
312. Un genre nouveau de Capsides. (U. o. IV, 1906, p. 545—546).
313. Sur quelques Hémiptères nuisibles de Cochinchine. (Bull. Soc. Ent. France 1906, p. 295—297, fig.).
314. Hémiptères du genre *Mustha*. (Bull. Mus. d'Hist. Nat. Paris 1906, p. 514—516).
315. Linné mint zoologus. (Állatt. Közlem. VI, 1907, p. 53—57).
316. Hemiptera nova vel minus cognita e regione palaeartica I. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. V, 1907, p. 289—323).
317. Pótlék a Magyar Birodalom Hemiptera-faunájához. Supplementum ad Faunam Hemipterorum Regni Hungariae. (U. o. V, 1907, p. 500—506).
318. A newyorki természetrajzi múzeum. (Múzeumi és Könyvtári Értesítő I, 1907, p. 147—154, 7 ábrával).
319. A rovarászat mint sport. (Az állatvilág I, 1908, p. 17—19 és Rov. Lap. XV, 1908, p. 93—96).
320. A Bostonban megtartott VII. nemzetközi zoológiai congressus. (Állatt. Közlem. VII, 1908, p. 51—61).
321. Dr. Horváth Géza osztályigazgató jelentése a Bostonban megtartott VII. nemzetközi állattani kongresszusról. (Jelentés a Magy. Nemzeti Múz. 1907. évi állapotáról. 1908, p. 185—197).
322. Description d'un Fulgoridae nouveau de France. (Bull. Soc. Ent. France 1908, p. 165).
323. Description d'un Aphidien nouveau de Portugal. (Brotéria, Sér. zool. VII, 1908, p. 131—132).
324. Les relations entre les faunes hémiptérologiques de l'Europe et de l'Amérique du Nord. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. VI, 1908, p. 1—14 & Proceed. of the Sewenth International Zoological Congress 1912, p. 560—571).
325. Két hét egy amerikai őserdőben. (Természettud. Közl. XL, 1908, p. 393—412, 17 rajzzal).
326. Remarques sur quelques Hémiptères de l'Amérique

- du Nord. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. VI, 1908, p. 555—569).
327. Colobathristinae et Heterogastrinae novae in Museo Nationali Hungarico. (U. o. VI, 1908, p. 591—595).
328. Poloska-óriás a magyar faunában. (Rovartani Lapok XVI, 1909, p. 49—53, 2 ábrával).
329. Cicadetta montana. (Acta Soc. Ent. Bohemiae VI, 1909, p. 31).
330. A madárvilág óriásai. (Jelentés a Magy. Nemzeti Múz. 1908. évi állapotáról. 1909, p. 223).
331. Les Graphosoma d'Europe. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. VII, 1909, p. 143—150, 6 ábrával).
332. Hémiptères recueillis par M. Th. Becker aux îles Canaries. (U. o. VII, 1909, p. 289—301).
333. Species generis Reduviidarum Sirthenea Spin. (U. o. VII, 1909, p. 356—368).
334. Species Lygaeidarum Clareda Sign. (U. o. VII, 1909, p. 622—625).
335. Adnotationes synonymicae de Hemipteris nonnullis extraeuropaeis. (U. o. VII, 1909, p. 631—632).
336. Description of a new Bat-bug from British Columbia. (Ent. Monthly Mag. [3] XXI, 1910, p. 12—13, fig.).
337. Entomológiai munkaprogramm. (Rov. Lap. XVII, 1910, p. 1—3).
338. Hemiptera Tingitidae und Aradidae. (in: Sjöstedt, Wissenschaftliche Ergebnisse der Schwedischen Zoologischen Expedition nach dem Kilimandjaro, dem Meru und den umgebenden Massasteppen Deutsch-Ostafrikas. Stockholm, 1910, p. 63—72).
339. Him és nőstény az állatvilágban. (Jelentés a Magy. Nemzeti Múz. 1909. évi állapotáról. 1910, p. 269—272).
340. Notes sur le genre Nysius Dall. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. VIII, 1910, p. 11—14).
341. Ad cognitionem Dictyopharinarum regionis palae-arcticae. (U. o. VIII, 1910, p. 175—184, 6 ábrával).
342. Species nova europaea Cimicum sanguisugarum. (U. o. VIII, 1910, p. 361—363, ábrával).

343. Trois Réduviides nouveaux d'Afrique. (Bull. Mus. Nat. d'Hist. Nat. Paris 1910, p. 271—273).
344. Magyarországi új Homoptera. (Rov. Lap. XVII, 1910, p. 176—177).
345. Deux genres nouveaux et deux espèces nouvelles des Polycénides. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. VIII, 1910, p. 571—574, táblával).
346. A magyar entomológusok tömörülése. (Rov. Lap. XVIII, 1911, p. 1—3).
347. Note sur le genre Artemidorus Dist. (Ann. Soc. Ent. Belg. LV, 1911, p. 33—34).
348. A Polycénidák biológiai alkalmazkodása. (M. Tud. Akad. Math. Termtud. Ért. XXIX, 1911, p. 103—111, 2 ábrával).
349. Hemiptères récoltés par M. le Dr. W. Innes Bey en Égypte. (Bull. Soc. Ent. d'Égypte 1910, p. 99—117, fig.).
350. Nomenclature des familles des Hémiptères. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. IX, 1911, p. 1—34).
351. Miscellanea hemipterologica. I—V. (U. o. IX, 1911, p. 327—338, táblával).
352. Anthocoridae nouveau du Dahomey. (Bull. Mus. Nat. d'Hist. Nat. Paris 1911, p. 216—217).
353. Nota sul Leptopus assouanensis Costa. (Ann. Mus. Zool. R. Univ. Napoli N. S. III, 1911, nr. 20, p. 1—2).
354. Les Polycénides et leur adaptation à la vie parasitaire. (I. Congr. International d'Entomologie II, 1911, p. 249—256, táblával).
355. Révision des Leptopodides. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. IX, 1911, p. 358—370, 5 fig.).
356. Miscellanea hemipterologica. VI—VII. (U. o. IX, 1911, p. 223—235, 2 fig.).
357. Hemiptera nova vel minus cognita e regione palaeartica. II. (U. o. IX, 1911, p. 573—610, 2 fig.).
358. Jelentés a Brüsszelben tartott I. nemzetközi entomológiai és a Gráciban tartott VIII. nemzetközi zoológiai kongresszusról. (Jelentés a Magy. Nemzeti Múzeum 1910. évi állapotáról. 1911, p. 232—247).

359. Kihalt és új állatfajok Magyarországon. (U. o. 1911, p. 352—354).
360. Sur les noms des familles et sous-familles du Règne animal. (Verh. VIII. Internat. Zool. Kongresses zu Graz. 1912, p. 851—854).
361. Deux Tingitides nouveaux du Congo belge. (Rev. Zool. Africaine I, 1912, p. 353—355).
362. Revision of the American Cimicidae. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. X, 1912, p. 257—262).
363. Species generis Tingitidarum Stephanitis. (U. o. X., 1912, p. 319—339, 3 fig.).
364. A Stephanitis-nemzetség fajai. (Akad. Ért. XXIII, 1912, p. 450—452).
365. Miscellanea hemipterologica. VIII—XII. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. X, 1912, p. 599—609, 7 fig.)
366. Az amerikai bivalykabócza Magyarországon. (Rov. Lap. XIX, 1912, p. 145—147, 2 ábrával).
367. Hemipteren aus Java. (Tijdschrift voor Ent. LV. 1913, p. 338—346, 3 fig.).
368. Hémiptères recueillis par M. Malcolm Burr en Transcaucasie. (Mitt. Kauk. Mus. Tiflis VII, 1913, p. 200—202).
369. Rectification synonymique. (Bull. Soc. Ent. France 1913, p. 131).
370. Revisio critica generis Paryphes Burm. et affinium. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XI, 1913, p. 344—375, 8 fig.).
371. Honnan származik a házipoloska? (Természettud. Közl. XLV, 1913, p. 738—742).
372. Az oxfordi II. nemzetközi entomológiai kongresszus. (Rov. Lap. XX, 1913, p. 137—143).
373. A propos de deux Cimicides du Soudan français. (Bull. Soc. Ent. France 1913, p. 370—372, fig.).
374. Ernst Hartert's Expedition to the Central Western Sahara. XV. Rhynchota Heteroptera. (Naturae Novitates XX, 1913, p. 592—597).
375. Étude morphologique sur la construction de l'élytre

- des Cicadides. (2nd Internat. Congress of Entomology: Transactions II, 1913, p. 422—432, 2 fig.).
376. Dr. Horváth Géza osztályigazgató jelentése az Oxfordban tartott II. entomológiai kongresszusról. (Jelentés a Magy. Nemz. Múz. 1912. évi állapotáról. 1913, p. 284—291).
377. Description d'un Fulgoridae nouveau du Mont Sinaï. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XI. 1913, p. 398—399, fig.).
378. Espèces nouvelles des genres *Bursinia* et *Orgerius*. (U. o. XI, 1913, p. 452—455).
379. Species mundi antiqui generis *Calisius*. (U. o. XI, 1913, p. 623—634, 10 fig.).
380. Objev stěnice *Cimex dissimilis* Horv. v Čechách.. Die Entdeckung der Wanze *Cimex dissimilis* Horv. in Böhmen. (Acta Soc. Ent. Bohemiae X. 1913, p. 140—142).
381. Aquatic and Semi-aquatic Rhynchota from the Lake of Tiberias and its immediate vicinity. (Journ. Proceed. Asiatic Society of Bengal, N. S. IX, 1913, p. 477—480, 2 fig.).
382. Deux Hétéroptères nouveaux de France et de Corse. (Bull. Soc. Ent. France 1914, p. 88—90).
383. La Distribution géographique des Cimicides et l'Origine des Punaises des lits. (IXe Congrès Internat. Zool. 1914, p. 294—299).
384. Reduviidae novae africanae. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XII, 1914, p. 109—145).
385. Species quatuor novae Reduviidarum generis *Ulpus* Stal. (U. o. XII, 1914, p. 443—447, négy ábrával).
386. Miscellanea hemipterologica. XIII—XVII. (U. o. 1914, p. 623—660, 9 fig.).
387. A törpe egér magyarországi alakjának tudományos neve. (Állatt. Közlem. XIV, 1915, p. 1—5).
388. Magyarországi új Psyllida. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XIII, 1915, p. 190, ábrával).
389. Monographia generis *Coctoteris* et affinium ad familiam Pentatomidarum pertinentium. (U. o. XIII, 1915, p. 224—251, 15 fig.).

390. Monographia Coreidarum generis Pternistria. (U. o. XIII, 1915, p. 397—423, 19 fig.).
391. Monographie des Mésovéliides. (U. o. XIII, 1915, p. 535—556, 9 fig.).
392. Novum genus peculiare Acanthiidarum. (U. o. XIII, 1915, p. 598—599, fig.).
393. A Saga serrata Fabr. elterjedése hazánkban. (Rov. Lap. XXIII, 1916, p. 33—35).
394. Adalék a nagyváradi Püspökfürdő faunájához. (Állatt. Közlem. XV, 1916, p. 103—107).
395. Albánia Hemiptera faunája. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XIV, 1916, p. 1—16).
396. Note sur les deux Microvelia d'Europe. (U. o. XIV, 1916, p. 68—71, 2 fig.).
397. Revisio Cyrtocorinarum. (U. o. XIV, 1916, p. 218—224, 5 fig.).
398. Colobathristidarum species nova. (U. o. XIV, 1916, p. 422).
399. Species palaearticae generis Melanocoryphus. (U. o. XIV, 1916, p. 459—470).
400. Micronectae duae novae ex Hungaria. (U. o. XIV, 1916, p. 501—503).
401. Description d'une nouvelle Cigale d'Égypte. (Bull. Soc. Ent. d'Égypte 1914—1915, p. 609 & Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XV, 1917, p. 445—447).
402. Bizonyos állatfajok szigetszerű előfordulásának magyarázata. (Állatt. Közlem. XVI, 1917, p. 2—9).
403. Species generis Corizus Fall. (Therapha Am. Serv.). (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XV, 1917, p. 166—174.)
404. A görög latin állatnevek magyar ragozásáról. (Akad. Ért. 1917, p. 508—582.)
405. Heteroptera palaeartica nova vel minus cognita. I. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XV, 1917, p. 365—381).
406. Fagyöngyön élő rovarok. (Rov. Lap. XXIV, 1917, p. 180—181).
407. Érdekes vízipoloska a Duna fenekén. (Állatt. Közlem. XVII, 1918, p. 73—75).

408. Horváth Boldizsár jászói prefektus végrendelete 1617. (Történelmi Közlemények Abauj-Torna vármegye és Kassa multjából. VI, 1918, p. 33—36).
409. Kitaibel Pál állattani megfigyelései. *Observationes zoologicae Pauli Kitaibel.* (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XVI, 1918, p. 1—26).
410. De *Hydrocorisis nonnullis extraeuropaeis.* (U. o. XVI, 1918, p. 140—146, 3 fig.).
411. Adatok a Balkán-félsziget Hemiptera-faunájának ismeretéhez. Ad cognitionem faunae Hemipterorum balcanicae. (U. o. XVI, 1918, p. 321—340, 2 fig.).
412. Species europaeae generis *Euphyllura.* (U. o. XVI, 1918, p. 468—472, 6 fig.).
413. Az első eleven barlangi göte Budapesten. (Állatt. Közlem. XVII, 1918, p. 149—150).
414. Budapest környékének emlősfaunája száz év előtt. (U. o. XVII, 1918, p. 150—151).
415. *Analecta ad cognitionem Cydnidarum.* (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XVII, 1919, p. 205—273).
416. Beszéd id. Entz Géza íg. és r. t. ravatalánál 1919. december 6-án. (Akad. Ért. XXX, 1919, p. 306—308).
417. Hemipteren von den Aru- und Kei-Inseln. (Abhandl. Senckenberg. Naturf. Gesellsch. XXV, 1920, p. 305—314).
418. Elnöki megnyitó a kir. m. Természettudományi Társulat állattani szakosztályában. (Állatt. Közlem. XIX, 1920, p. 1—4).
419. Description d'un Fulgoride nouveau des dattiers. (Bull. Soc. d'Hist. Nat. l'Afrique du Nord XII, 1921, p. 179—180 & Bull. Soc. R. Ent. d'Égypte 1924, p. 91—93).
420. Die Nomenklatur der Psylliden-Gattungen *Livia* Latr. und *Diraphia* Waga. (Deutsche Ent. Zeitschr. 1921, p. 181—184).
421. *Genera duo nova Scutelleridarum.* (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XVIII, 1921, p. 145—146).
422. Ueber eine dem Tabak schädliche Hemipteren-Art aus Sumatra. (Konowia I, 1922, p. 174—176, fig.).

423. A Bencze-poloska. (Rovart. Lap. XXVI, 1922, p. 1—4).
424. Species palaearticae generis *Stenolaemus* Sign. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XIX, 1922, p. 103—106, 8 fig.).
425. Note sur le genre *Pseudaraeopus* Kirk. (U. o. XIX, 1922, p. 129—132, 6 fig.).
426. Colobathristidae novae in Museo Nationali Hungarico. (U. o. XIX, 1922, p. 153—160).
427. Two new Neididae from Borneo and Formosa. (U. o. XIX, 1922, p. 187—188).
428. Description d'un Miride nouveau de Corse. (Bull. Soc. Ent. France 1823, p. 64—65).
429. A new species of *Galeatus* from New Mexico. (Ann. Carnegie Mus. XV, 1923, p. 108—109).
430. Miridarum genus novum palaearticum. (Folia Ent. Hung. I, 1923, p. 8—9).
431. Kihalt és új állatfajok Magyarországon. (Természet-tud. Közl. LV, 1923, p. 65—76, 2 képpel).
432. Hétero-ptères d'Algérie nouveaux ou imparfaitement connus. (Bull. Soc. d'hist. Nat. l'Afrique du Nord. XIV, 1923, p. 201—206).
433. Description de trois espèces nouvelles du genre *Cyrtocoris* A. White. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XX, 1923, p. 148—151, 8 fig.).
434. A Fertő-tónak és közvetlen környékének Hemiptera-faunája. Faunula Hemipterorum lacus Fertő in Hungaria occidentali regionisque adjacentis. (U. o. XX, 1923, p. 182—199).
435. Species aegyptiacae generis *Stenolaemus* Sign. (Bull. Soc. R. Ent. d'Égypte 1924, p. 84—90, 4 fig.).
436. Remarques sur trois espèces du genre *Mesovelia* M. R. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XXI, 1924, p. 135—136, 1 fig.).
437. Heteroptera nova madagascariensia. (U. o. XXI, 1924, p. 188—194).
438. Results of Dr E. Mjöberg's Swedish Scientific Expeditions to Australia 1910—1913: Tingitidae. (Arkiv

- för Zoology, Stockholm XVII, A, nr. 24, 1925, p. 1—17, 17 fig.).
439. Description of a new Bat-Bug from India. (Records Indian Mus. XXVII, 1925, p. 191—192, 1 fig.).
 440. Wissenschaftliche Ergebnisse der schwedischen entomologischen Reise des Herrn Dr A. Roman in Amazonas 1914—1915: Tingitidae. (Ent. Tidskrift XLVI, 1925, p. 219—220).
 441. De Pentatomidarum genere Loxa Am. Serv. et de novo genere ei affini. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XXII, 1925, p. 307—328, fig. et 2 tab.).
 442. Megemlékezés Duka Tivadar tiszteleti tagról. (Akad. Ért. XXXVI, 1925, p. 341—344).
 443. La distribution géographique des Hémiptères. (Verhandl. III. Internat. Entomologen-Kongresses, Zürich 1925. II, 1926, p. 323—330).
 444. Sur les Oxycareus nuisibles aux Cottoniers, avec la description d'une espece nouvelle. (Bull. Soc. Ent. France 1926, p. 135—136).
 445. Zoological Results of the Swedish Expedition to Central Africa 1921: Aquatic and Semi-aquatic Hemiptera. (Arkiv för Zoologi, Stockholm XVIII, A, nr. 31, 1926, p. 1—5, 2 fig.).
 446. Hemipterologische Notizen aus Niederländisch-Indien. (Treubia, Buitenzorg VIII, 1926, p. 327—332, 3 fig.).
 447. Les noms génériques de nos trois grandes Cigales indigènes. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XXIII, 1926, p. 93—98).
 448. Species Miridarum generis Myrmecophyes Fieb. (U. o. XXIII, 1926, p. 187—197, fig.).
 449. Voyage zoologique d'Henri Gadeau de Kerville en Syrie. Tome I. Hémiptères, p. 107—119.
 450. General Catalogue of the Hemiptera. I: Avant-propos Northampton, 1927, p. 1—6.
 451. General Catalogue of the Hemiptera. II: Mesovelidae. Northampton, 1927, p. 1—24.
 452. New Tingitidae from the Ethiopian Region. (Annals Mag. Nat. Hist., London [10] III, 1929, p. 319—326).

453. Rhynchoten aus Palästina und Syrien. (Sitzungsber. Akad. Wissensch. Wien, Math.-Naturw. Klasse, Abt. I, Bd. 138, 1929, p. 329—334).
454. A magyar orvosok szerepe Magyarország állatvilágának kutatásában. (Állatt. Közlem. XXVII, 1930, p. 1—5).
455. Prirodoslovna istraživanja sjevernodalmatinskog otočja. I. Dugi i Kornati: Hemiptera. (Prirodoslovna istraživanja Kraljevine Jugoslavije. 16, 1930, p. 42—45).
456. Id. Entz Géza íg. és r. tag emlékezete. (M. Tud. Akad. Emlékbeszédek XX, 1930, p. 1—35, arcképpel).
457. Species novae Hebridarum (Hem. Het.) in Museo Nationali Hungarico asservatae. (Ann. hist.-nat. Mus. Hung. XXVI, 1930, p. 313—317).
458. Species Lygaeidarum generis Acompus Fieb. (U. o. XXVI, 1930, p. 322—326).
459. La première capture de Ceresa bubalus F. en Europe. (Bull. Soc. Ent. France 1931, p. 92).
460. A Balaton vizében és víztükrén élő Hemipterák. (Magy. Biol. Kutató-Int. Munkái IV, 1931, p. 59—63).
461. Les Prionotyliens, une sous-famille des Coréides. (Soc. Ent. France: Livre du Centenaire 1932, p. 139—148, 11 fig.).
462. Description de deux Cimicides nouveaux des Chauves-souris. (Bull. Soc. Ent. France 1934, p. 22—23, 2 fig.).
463. Állatföldrajzi vonatkozások a Keleti-Kárpátok és a Pireneusok között. (Állatt. Közlem. XXXI, 1934, p. 179—182).
464. Eine neue Fledermauswanze aus dem Spessart. (Mitt. Deutsch. Ent. Ges. Berlin, VI, 1935, p. 13—14).
465. Las especies españolas del género Bursinia Costa, con descripción de cinco especies nuevas. (Eos, Madrid, XI, 1936, p. 385—387).
466. Über die Homopteren-Gattung Bobacella Kusn. (Konowia XV, 1936, p. 196—200, 6 fig.).
467. Monographia Pentatomidarum generis Bagrada Stal. (Ann. hist.-nat. Mus. Nat. Hung. XXX, 1936, p. 22—47).

